

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
TRO OG FORKYNDELSE I EN NY TID

1/2022

6
Lad os gå nogle nogle skridt sammen

14
Bibeltillid i en relativistisk tid

24
Ham, det hele drejer sig om

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 1/2022. Årgang 158
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om året, næste gang den 16. april.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

iStockPhoto

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 330 kr.
(unge under 30: 190 kr.)
Kun netabonnement: 190 kr.
(unge under 30: 110 kr.)
Gaveabonnement: 190 kr. for papir-
udgave, 110 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dml.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du flytter eller ændrer mailadresse eller efternavn. Giv derfor altid selv besked, når dine kontaktoplysninger ændres. Det er vigtigt, så både *Budskabet* og betalingsopkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Ole Solgaard
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dml.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Brauner
stud.theol. og prædikant, København,
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Ruth Vatne Rasmussen
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Steffen Juul Pedersen
sælger, Haderslev
steffenjuul@outlook.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Der er stadig håb for kirken
Anton Bech Braüner

TEMA:

TRO OG FORKYNDELSE I EN NY TID

- 06 Lad os gå nogle skridt sammen
Ole Solgaard
- 09 Talitha kum
Dorte Sig Leergaard
- 10 Trosformidling under nye vilkår
Frank Risbjerg Kristensen
- 14 Bibeltillid i en relativistisk tid
Lars Malmgaard Jensen
- 18 Evangeliet til en tid
med ondt i selvværdet
Mathilde og Anton Bech Braüner

HORISONT

- 22 Er du gået i grøften?
23 Hvad med at holde en "hallo-ven"-fest?

FOR TROEN

- 24 Ham, det hele drejer sig om
Manuel Vigilius
- 28 Du er Gud, der ser
Leif Bach Kofoed
- 30 Det er nok for os
Søren Øhrstrøm

ANDRE ARTIKLER

- 32 Med korset i centrum
Kristian Søndergaard Larsen

BØGER

- 35 Kristus vores liv
36 Se, jeg gør alting nyt
37 Glædens symfoni
38 Læseguide til Gammel Testamente

Det bibelske verdensbillede opleves fremmed, når det dominerende verdensbillede, vi møder i årevis gennem film, tv og øvrige medier, påvirker vores underbevidsthed med følelsesmæssigt stærke fortællinger. Det gør noget ved os.

LEDER

Der er stadig håb for kirken

AF ANTON BECH BRAÜNER

*Spild ikke for meget tid på bekymring over kirkens fremtid.
Det kan vi allerhøjest blive modløse af.*

Anton Bech Braüner

Tiderne skifter, og det er et vilkår. Det gælder bestemt også for kirkelivet, der på ingen måde er undtaget fra denne gud-givne naturlov.

Men for dem af os, der er rundet af 1800-tallets vækkelser i Danmark, kan det indimellem være fristende at se tilbage på fortiden som en guldalder, der aldrig kommer tilbage. Det var en gylden periode, hvor solen skinnede ned på missionsbevægelserne, mens prognosen for længst er skiftet til gråvejre og stiv kuling, og morgendagens udfordringer virker overvældende.

Der var engang, hvor Christian Møllers¹ og andres vækkelsesforkyndelse førte til byggeriet af nye missionshuse. Men hvornår har du egentlig sidst mødt en præst eller prædikant, der kunne fortælle om de samme resultater?

Tilbagegang

Hvis vi kigger helt nøgternt på den åndelige udvikling i Danmark i løbet af de sidste 100 år, er udviklingen for bibeltro luthersk kristendom gået én vej, og det er tilbage.

For det første er vi blevet færre, end vi var tidligere. Ved Indre Missions 150 års-jubilæum for 10 år siden kunne kirkehistoriker Kurt E. Larsen konstatere, at antallet med tilknytning til Indre Mission i de forløbne 50 år var blevet halveret.² Selvom tilbagegangen ikke har været helt lige så voldsom i Luthersk Mission, er mønstret det samme: Medlemstallet er siden 1960 gået tilbage i stort set alle dele af landet.³ Og selvom nye bosætningsmønstre og menighedsformer kan have en del af årsagen, kan de ikke forklare hele tilbagegangen.

For det andet er det blevet væsentligt sværere at drive mission end tidligere. Det er vist ikke for meget sagt, at det efterkristne Europa er det mindst modtagelige sted for evangeliet på hele globussen i disse år. Det er, som om kristendommen ikke virker lige så ny og spændende (for slet ikke at sige attraktiv!), hvis man allere-de én gang har vinket farvel til den.

Grund til håb

Alligevel er der grund til håb. Det siger jeg ikke,

*Vi tror på den Gud, som
var i stand til at oprejse en
reformation i en mørk tid.
Så er der også håb for os.*

fordi jeg ligger inde med den store masterplan, der kan forandre tingenes tilstand i løbet af et nanosekund. Men fordi vi har en Gud, der har al magt.

Det er ikke første gang i verdenshistorien, situationen har set håbløs ud.

På Samuels tid "lød Herrens ord sjældent, og syner var ikke almindelige" (1 Sam 3,1). Det åndelige mørke var altdominerende. Men midt i denne håbløse periode oprejste Gud en ny åndelig leder i omsorg for sit folk.

I den mørke Middelalder var situationen ikke meget bedre. En del præster havde elskerinder og var mere optaget af penge og positioner end af det bedste for Guds folk. Og hvad værre var: De afskar mennesker fra Guds ord og opfandt nye læresætninger, der udnyttede folks frygt for døden til at tjene penge.

Men efter mørke kommer der lys.⁴ Midt i dette mørke kaldte Gud ad en lille uanseelig munk, der selv var bange for at dø, og viste ham, at Gud ikke bare kræver retfærdighed af sine børn, men at han *giver* den retfærdighed, han selv kræver.

Tænk engang: Vi tror på den Gud, som var i stand til at oprejse en reformation i en mørk tid. Så er der også håb for os. For vi har den samme Gud.

Den afdøde britiske præst Martyn Lloyd-Jones har engang sagt, at vi ikke skal spille for meget af vores tid på at bekymre os over kirkens frem-

tid.⁵ Det kan vi allerhøjest blive modløse af. For selvom der på verdensplan aldrig har været flere kristne mennesker end i dag, og kristentroens fremgang de sidste 100 år alene i Afrika har været svimlende,⁶ ser billedet en smule anderledes ud, når man har sin udkigspost på randen af et åndeligt døende kontinent.

Men også i dag har Gud al magt. Og så længe Gud har al magt, er der stadig håb for kirken. Det har Jesus faktisk lovet (Matt 16,18).

Også i dag er Gud i stand til at oprejse en ny generation af åndelige ledere. Også i dag kan Gud skabe vækkelse og åndelig fornyelse, når det ser allersortest ud. Også i dag har Guds ord magt til at bryde igennem til sekulariserede menneskehjerner.

Også i dag. Også i Danmark. ■

-
- 1 LM's grundlægger
 - 2 www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/indre-mission-har-den-laveste-tilslutning-i-100-år
 - 3 *Alle tiders mission! – Luthersk Mission gennem 150 år 1868-2018*, Luthersk Mission, s. 19
 - 4 Udtrykket kommer af det latinske "Post tenebras lux", der blev et motto på reformationstiden.
 - 5 Gengivet i Ian H. Murray: *The Life of Martyn Lloyd-Jones 1899-1981*, Banner of Truth, s. V
 - 6 Man anslår, at antallet af kristne i Afrika steg fra 9 mio. til 380 mio. i løbet af det 20. århundrede. Det er 42 gange så mange mennesker. Og udviklingen er kun fortsat i det 21. århundrede.

TEMA

Lad os gå nogle skridt sammen

INTERVIEW MED SARA NEDERGAARD ASKHOLM OG PETER RASK

AF OLE SOLGAARD

En af tidens store udfordringer er ifølge både Sara og Peter, at rigtig mange mangler et bibelsk fundament, når de skal navigere i livet.

Ole Solgaard, f. 1969

Redaktør af *Budskabet* og
journalist på *Tro & Mission*
os@dml.dk

Vi har brug for at lytte til hinanden og snakke sammen på tværs af generationer og synsvinkler. Ellers forstår vi ikke, hvad der ligger bag de andres "mærkelige" ord og handlinger. Vi må gå nogle skridt sammen i stedet for bare at råbe synspunkter til hinanden.

Det er de enige om, de to personer, jeg har fået lov at mødes med til en samtale om nogle af de brydninger mellem "gamle" og "nye" standpunkter, bibelfortolkninger og vægtlægninger, man i disse år kan opleve mellem kristne med rødder i de gamle missionsbevægelser.

Der er faktisk en del, de to er enige om. Men der er også noget, hvor de må nøjes med at vise forståelse for hinandens synspunkter. Uenighederne får dog ikke højtråbende karakter i dagens venskabelige samtale, hvor vi sidder med et lyd-dæmpende gulvtæppe under stolene og med julestjerner, kaffe og clubsandwich på bordet.

De er hver især opvokset på en af øerne syd for Storstrømsbroen. 27-årige Sara Nedergaard Askholm bor i Aarhus, er gift og mor til to små børn og arbejder for tiden som lærer på Djurs-

lands Efterskole. Samtalepartneren, Peter Rask, er 49 år, er gift og far til tre teenagepiger og arbejder som frimenighedspræst i Kirken Ved Søerne i Silkeborg.

Peter har – trods nogle års "udlån" til KFS i studietiden – været en "stolt og glad LM'er hele sit liv" og er for nylig blevet valgt som næstformand i LM's Landsstyrelse.

Sara er vokset op med kirkegang i Lindeskovkirken, en sognekirke i Nykøbing F, foruden forskellige input fra bredere kirkelige miljøer. Efter et ophold på LMH var hun engageret nogle år i LMU og i en kort periode med i LMBU's landsbestyrelse, inden hun engagerede sig i KFS i Aarhus. I dag er hun med i Christianskirken, en sognekirke i Aarhus.

Forskelligt fokus

Når Peter skal pege på, hvad han primært vil udfordre hos de yngre generationer, svarer han uindpakket:

"Mange er ambitiøse og bruger tusindvis af timer på at dygtiggøre sig og blive opdateret på

alle felter, men det sker på bekostning af bibelkendskab. Man fordyber sig foruroligende lidt i Bibelen i forhold til alle mulige andre ting. Der er en fokusforskydning. Før var Jesus som livets brød et centrum. Nu er han blevet et vitamintilskud. Man har godt nok brug for den ubetingede kærlighed fra Jesus, for man kender til at komme til kort, men man har det svært med, at Jesus også vil være Herre og bestemme.”

Sara kan godt genkende billedet. Hun ser også en fare for, at det centrale i evangeliet – syndernes forladelse – glider ud. Men det er vigtigt for hende, at man anerkender andre aspekter af budskabet, fx klimabevidstheden, og at man ikke fnyser ad klimakampen.

”Når mange unge er optaget af klima, ligger der ofte en længsel efter en genoprettet jord, som ikke oversvømmer tredjeverdenslandene. Derfor vil jeg gerne være med til at pege på Guds genoprettende nærvær i denne verden og ikke altid hive ’Johannes 3,16’ frem som det første,” siger hun.

”Det er rigtigt, at tiden og min generation er mere optaget af klima og retten til egen krop og tanke end af spørgsmål om synd og nåde, dom

og frelse. Men jeg tror, vi skal bygge bro mellem budskabet om Guds nåde og menneskers længsel efter en genoprettet jord.”

”Når vi møder et af de mange mennesker, der er mere frustrerede over menneskelige krænkelse end over at være skyldige over for Gud, kan vi pege på, at Gud ikke er krænkelses Gud. Nogle gange er kirken for sløv til at vise opbakning til dem, der kæmper for en retfærdig verden.”

”Jeg repræsenterer nok en mere postmoderne tilgang end Peter. Følelsesmæssigt bærer jeg præg af woke-bølgen. Dogmer er ikke ligegyldige for mig, men de seneste tre år er teoretiske teologiske debatter i hvert fald blevet mindre vigtige for mig. Jeg vil hellere være et autentisk menneske og forsøge at lytte til, hvad andre siger, i stedet for at proppe ’sandheder’ ind i hovedet på dem,” siger den unge efterskolelærer.

Bibeltroskaben og kulturen

Både Sara og Peter brænder for, at mennesker får kærlighed til Jesus og lever med Guds ord som deres autoritet. De mener, at bibeltroskaben er under pres i vores tid, især når Bibelens

Sara og Peter er enige om, at kultur og menneskelige forhold desværre ofte vejer tungere end teologi, når folk vælger menighed. Derfor bør der gøres en indsats for, at man ikke taber folk pga. kulturelle forhold.

Hvis vi opgiver at henvise til og argumentere ud fra Bibelen, bliver det tidsånden og ikke Helligånden, der sætter kursen.

budskab kommer på tværs af menneskers umiddelbare følelser, opfattelser og livshistorie.

"Man ved måske godt, hvad Bibelen siger om fx etiske forhold, men man spejler sig i hinanden og legitimerer dermed sin egen praksis. Men jeg tror, vi skal turde sige til folk: 'Det kan godt være, at du føler, mærker og tænker sådan og sådan, men du må indrette dig efter Guds ord, hvis du vil være kristen. Han ved bedst, hvad der er godt for dig,'" siger Peter.

"Vi må kæmpe for at fastholde, at Bibels ord er et validt argument og en autoritet midt i et subjektiveret debatklime. Hvis vi opgiver at henvise til og argumentere ud fra Bibelen, bliver det tidsånden og ikke Helligånden, der sætter kursen. Bibelen står over tiden og kulturen, og det kan koste noget."

Det er Sara langt på vej enig i. Hun understreger dog, at det er vigtigt at vise respekt for andre kristne, der når frem til andre fortolkninger og konklusioner på forskellige emner.

"Jeg synes, at begrebet *bibeltroskab* af og til er blevet misbrugt. Jeg kan få knopper, når nogen tager patent på sandheden. Der skal være plads til at være i proces og plads til nuancer, tænker jeg. Det kan virke arrogant at omtale noget som bibeltro og andet som ikke-bibeltro, hvis tilgangen til Bibelen er gudfrygtighed og en intention om at forstå Guds tanker for os."

Hun mener dog stadig, det er vigtigt at sige, hvad man selv er overbevist om, der

er rigtigt og forkert. I den sammenhæng er det vigtigt for hende, at det er Bibelen og ikke alt muligt andet, der er autoriteten. Derfor skal forskellige synspunkter prøves på bibelteksten.

Hun synes, at hun for ofte har oplevet, at kultur og tradition har vejet tungere end Bibelens ord, fx i nogle LM-sammenhænge.

"Det trigger mig, når det er noget andet end Guds ord, der definerer rammerne. LM har fx nogle bibelbaserede udtalelser om forskellige tjenester for mænd og kvinder. Men i praksis oplever jeg en overforsigtighed. Kulturen sætter for snævre kønsrollerammer, så der hverken er plads eller opmuntring til, at jeg som kvinde kan bidrage med det, som man ellers ifølge LM's officielle udtalelser gerne må."

"Jeg vil ikke finde mig i, at mennesketanker står i vejen for at følge Gud. Og jeg ved, at Gud er nådig, så derfor vil jeg hellere komme til at gå for langt og få tilgivelse end holde mig på den sikre side af rammerne," siger Sara.

Det sidste vil Peter dog ikke anbefale. Men samtidig mener han, at der er bibelsk basis for flere kvindelige tjenester i LM, end der praktiseres mange steder i dag.

Sara savner desuden mange steder nogle mere åbne snakke om køn og seksualitet.

"Der er en skamfuldhed over især kvinders krop og seksualitet. Og det er ulukkeligt, for dermed mister man også erkendelsen af, hvor godt det er at være skabt som et seksuelt væsen, og at det giver god

mening at følge den bibelske seksualitet."

"Og hvis praksis er for snæver eller tabubelagt, så finder man let en anden kirkelig sammenhæng, hvor teologien så desværre er anderledes. Derfor må der gøres en indsats for, at man ikke taber folk pga. kulturelle forhold," tilføjer hun.

Det nødråb ligger også Peter på hjerte. Han er bange for, at kultur og det menneskelige samspil er en større faktor end teologi hos dem, der forlader et LM-fællesskab eller lignende.

Giver det mening for mig?

Og så tilbage til det med tilgangen til Bibelen. En af tidens store udfordringer er ifølge både Sara og Peter, at rigtig mange unge i kristne miljøer mangler et bibelsk fundament, når de skal navigere i livet.

"Derfor nytter det ikke noget, at man bare vil have teenagere til at overtage klassiske synspunkter, hvis de knap nok ved, om Abraham levede før eller efter Jesus – og i øvrigt ikke kan se meningen med det, man siger," hævder Sara.

"Det er et vilkår i tiden, at hvis et standpunkt skal have gyldighed, skal man først forstå, at det giver mening. Derfor vil jeg ikke møde mennesker på en militant måde med troslæresandheder. Jeg vil øve mig i at møde de teenagere, der ikke tænker på Bibelen som en autoritet, og så forsøge at pakke evangeliet om Jesus ud sammen med dem," uddyber hun.

"Ja, men vi svigter dem, hvis vi ikke vil tilstræbe at lære mennesker 'alt det, som Jesus har befalet os' (jf. Matt 28,20)," indskyder Peter, inden han samler op på tidens udfordring og siger:

"Vi har en livgivende luthersk-roseniansk arv, som stadig er holdbar. Men vi må møde nutidens unge, hvor de er, og tage dem alvorligt. Ellers går de andre steder hen."

Det sidste, jeg hører de to sige, inden jeg pakker sammen, er: "Vi må fortsætte samtalen ..."

TALITHA KUM

AF DORTE SIG LEERGAARD

Jeg gik en tur over Langebro
de sidste tiders morgen.
Jeg så en kvinde, der løb efter to mænd.
De havde slet ingen øjne.
De løb og løb og kom aldrig frem.
De løb forbi Kofoeds Skole.
De hørte slet ikke Talitha kum.
En præst, en levit og en filosof
jeg så dem tale, tale, tale.
Men ingen sagde det, vi ku' høre.
Talitha kum!
Og fler' og fler' rendte hver sin vej
mod samme ingensteder.
Et barn løb efter sin mor, som var far.
Og alle sagde amen!
Jeg blev så træt ved dæmonernes port.

Den slugte mig og alle.
Vi døde der på en mandagscafe.
Og ingen så det komme.
Imellem de døde der så jeg en mand.
Han havde så skønne øjne.
Han rørte min hånd, da han satte sig ned:
Talitha kum
- Lille skat, rejs dig op!
Hvis du tør, så kom med mig ...

Talitha kum er aramæisk og betyder "Lille pige, rejs dig op" (Mark 5,41).
Med tak for lån til Kim Larsen (1945-2018) og Gasolin.

**Dorte Sig Leergaard,
f. 1964**

Landsleder i Evangelisk
Luthersk Netværk
dorte.leergaard@gmail.com

GODT SAGT

*Sådan er luthersk teologi altid i dialog med samtiden, altid under
permanent selvkritik og permanent selvudvikling.
Både den store, teologiske tænker og den lille, forvirrede kirkegængers
undrende spørgsmål kan sende den lutherske teolog til tælling og tilbage
til Skriften for at tjekke sin egen fortolkning endnu en gang:
Holder min læsning vand? Skal den alligevel justeres?*

LEIF ANDERSEN

TEMA

Trosformidling under nye vilkår

AF FRANK RISBJERG KRISTENSEN

Jeg må være nysgerrig og ydmyg over for mennesker med et postmoderne tankesæt, hvis jeg vil holde af dem og være sjælesørger, vejleder og forkynder for dem.

Frank Risbjerg Kristensen,
f. 1966

Konsulent i Evangelisk
Luthersk Mission (ELM)
og terapeut
frank@elm.dk

Evangeliet skal forkyndes på ny til hver generation. Ja, Guds ord skal formidles i hele dets fylde og aktualiseres for det enkelte menneske igen og igen, hvis troen skal slå rødder i hjerterne og få ben at gå på. Det er der bestemt ikke noget nyt i.

Hvis det bare var så enkelt ...

Nu har jeg efterhånden været bibelunderviser og prædikant i en del år. Med stor glæde, men bestemt også med en del nye grå hår på hovedet. For det er jo faktisk ikke særlig enkelt at undervise og prædike – og nå mennesker med Guds ord lige dér, hvor den enkelte er.

Tiderne skifter, og vores kulturelle mindset transformeres. Meget har virkelig ændret sig alene i min levetid. Jeg har haft det privilegie at arbejde blandt unge stort set hele mit arbejdsliv, og jeg prøver stadig på at følge med i det postmoderne og pluralistiske virvar og i, hvad der

gør sig gældende for fx generation x, y og z¹ og i det tankesæt, som andre har fået med sig i livet.

For jeg vil gerne forstå mennesker (også boomere – generationen ældre end mig!) og deres tilværelsesforståelse, værdi-plattform, udfordringer og passioner; både i det sjælesørgeriske, og når jeg skal prædike og undervise. Og i det hele taget, når jeg er sammen med andre.

Det pluralistiske og postmoderne vilkår

For efterhånden en del år siden blev det ret klart for mig, at det postmoderne verdensbillede og det pluralistiske samfund er et vilkår, som vi bliver nødt til at leve i og få det bedste ud af. Vi må være i dialog med det på alle vores arenaer; nogle gange omfavne det, og andre gange gøre oprør og danne sund og nødvendig modkultur osv.

Vi bliver nødt til at navigere rundt i en både udfordrende og mulighedsgivende samtid, hvor folk ofte virkelig har et helt andet tankemønster end os selv, som de lytter ud fra og forstår sig selv og livet ud fra.

I det pluralistiske samfund er livet som en ideologisk, værdimæssig og religiøs markedsplads. Her skal vi være åbne, omstillingsparate, tolerante og klar til at "blende ind" i alle mulige sammenhænge og arenaer. Klar til at gøre os selv relevante og gå i dialog med og være anerkendende og forhandlende i forhold til et væld af livsanskuelser, sammenhænge og måder at være i livet på.

Børn og unge er i det hele tiden. Min og ældre generationer forstår vist ikke helt, hvor identitetsdannende og identitetsforvirrende det virkelig er.² Vilkårene giver råderum og vitalitet, men det medfører også rodløshed og utryghed. Det udfordrer mange i det at kunne blive trygge i at være "den, man er" i livet – også når det handler om at kunne tage sin kristne identitet helt på sig.

I det postmoderne, som er helt indlejret i det pluralistiske (eller omvendt), er "man" meget kritisk over for de skråsikre og "færdige" holdninger og alle absolutte sandheder. Det postmoderne mindset, som mange af os er lidt eller meget påvirket af, er åben og tolerant over for alle synspunkter og livsanskuelser, samtidig med at man er meget kritisk og diskussionspa-

rat; for alt skal forhandles og vendes – uden at nogen helt skal vinde og få ultimativt ret. For relativismen byder os, at ingen kender og har adgang til det ultimativt sande.

Vi ser det postmoderne slå igennem også hos mange kristne. Vi ser det i tilgangen til Bibelen (bibelsynet) og de bibelske sandheder/dogmer. Vi oplever det i drøftelserne om bibelsk etik og værdier. Beton-dogmatik og de klassiske færdige svar er ikke den hotte og efterspurgte vare. For "alle" ved jo, at der altid stadig er *mere* og *andet* at sige end det, som historiske forankringer og dogmer siger; også i forhold til det, som bibelske etiske pejlemærker udtaler sig ret sikkert om.³

Man er mistænksom over for de færdige svar, og man er uærbødig over for dem. Langt hen ad vejen er man meget mere tryk ved det, som følelserne og erfaringen guider i retning af. For "alle" ved jo, at den absolutte, sikre viden som en platform i livet findes ikke. Kun dér, hvor der er videnskabelig evidens i det, der hævdes, er man – i det postmoderne – på nogenlunde sikker grund.

Udfordringen går begge veje

Som det nok er tydeligt for enhver, tilhører jeg en generation, som ikke blev bedt om at være kritisk over for alle slags autoriteter, normer og absolutter i udgangspunktet. I min verden findes der sande dogmer og noget, som virkelig kan defineres som ret og forkert. Det er vigtigt for mig, at jeg har fodfæste netop i troens absolutte sandheder, og at jeg har et holdbart bibelsk stillads omkring mit liv og min tro, som holder mig godt fast i "det sande" – fra Gud. Jeg mener også, at det faktisk er sådan, det er – på baggrund af Guds konkrete ord, og fordi det er meget frisættende.

Jeg ved dog også, at det ikke altid ser ud på samme måde hos især de yngre generationer. Derfor må jeg være nysgerrig, ydmyg og forstående, hvis jeg skal kunne nå dem, omfavne dem, elske dem – og få indgang hos dem som sjælesørger, vejleder og forkynder. Og jeg vil virkelig gerne være med til at formidle bibeltillid, Jesus-tillid og noget mere "dogmetillid" ind i dem – midt i det postmoderne.

Jeg vil gerne lade mig udfordre og berige af det postmodernes opgør og oprør. Men samtidig vil

FOTO: HERTNIK

I det pluralistiske samfund er livet som en ideologisk, værdimæssig og religiøs markedsplads. Her skal vi være åbne, omstillingsparate, tolerante, klar til at "blende ind" i alle mulige sammenhænge.

-
- 1 Se, hvad der ligger i disse betegnelser, her: www.altinget.dk/civilsamfundetsvidenscenter/artikel/overblik-moed-civilsamfundets-fem-generationer
 - 2 Eksempel: Lille Ejnar på otte år går i kristen børneklub og følges med mor og far til møder og gudstjenester. Men han leger også ofte med muslimske Ibrahim fra skolen og kommer ret meget i hans hjem. Ibrahim er hans bedste ven. Ejnars morbror, som er hans fadder og fantastiske voksenlegekammerat, lever nu sammen med en anden mand og skal giftes til juni, og i folkeskolen bliver Ejnar undervist i, at han selv må finde ud af, om han vil være en han, hun eller høn. I fodboldklubben lærer Ejnar, at han skal kæmpe for sin plads og spejle sig i sine helte. I Gospel Kids-koret danser han rundt i lilla farver som alene dreng sammen med 14 piger. Lille Ejnars far er tømrer og stemmer på Nye Borgerlige, mens hans mor er socialpædagog og stemmer på Enhedslisten. Og begge er meget aktive kristne. Sådan er verden af i dag – og lille Ejnar og alle vi andre skal hver især finde vores vej.
 - 3 Anna Kiel Rughave, som er KFS-sekretær i Aarhus, har i et blogindlæg redegjort for det mindset, som mange unge kristne har med sig (luthersk-netvaerk.dk/blog/den-er-gal-med-ungdommen-nu-til-dags): "Med fare for at generalisere for meget, så vil jeg sige, at jeg oplever mine KFS'ere som kompetente, handlende, ansvarsfulde og bevidste, nysgerrige og vidende. De bevæger sig i så mange forskellige arenaer og tænker knap så meget i fløje og kasser ... Man skal stå tidligt op om morgenen for at diskutere med dem. De kigger på kildehenvisningerne, og letkøbte svar giver de ikke meget for. Dét er det postmoderne mindset: intet kan tages for givet, alt skal efterprøves." Indlægget gør på mange måder klart, hvor vi kan gå skævt af hinanden i måden, vi arbejder og taler sammen på. Men der er også andet og mere på spil. Der ligger implicit for mig at se også et opgør fra Annas side med nogle konkrete teologiske positioner og standpunkter, som hendes eget postmoderne mindset ikke ønsker at give plads for. Så der er også noget vigtigt på spil her teologisk set.

jeg bestemt også udfordre den postmoderne tilgang. Jeg vil holde godt fast i, at jeg helt ind i knoglerne selv tror på, at evangeliet og det bibelske vidnesbyrd i sin helhed virkelig *er* klart og helt dogmatisk forankret. Mennesker har til enhver tid brug for at finde hvile for et hvileløst hjerte i netop det, der står fast hos Gud – i frelsens sande og sikre fundamenter. Det samme gælder også Bibelens konkrete moralsk-etiske guidelines og holdepunkter.

Hvad gør vi så nu?

Forkyndes skal der! Og den kristne oplæring – til tro og liv – er vi som forældre og menigheder forpligtet på. Men hvordan gør vi det så midt i det postmoderne og pluralistiske? Lad mig komme med nogle ret ufærdige tanker om det:

1) Vi bliver nødt til at tage tiden og dens muligheder og udfordringer helt alvorligt. Og det er også at tage os selv helt alvorligt, for vi er ofte selv mere præget af tiden, end vi er bevidst om.

2) Midt i det postmoderne er der stadig en ægte længsel at spore. En længsel efter netop at kunne finde et sikkert sted at være og stå med sig selv; et sted, hvor man ikke skal være tvivlende og distanceret og bare hele tiden være på vej et eller andet udefinerbart sted hen. Jeg sporer det især i sjælesorg og samtaleterapi. Og svaret er stadig: *Du finder det hos Kristus og i Kristus!*

Vi skal vove at forkynde sjælesørgerisk stærkt ud af evangeliet. For Jesus favner også den postmoderne indbyggede uro i livet. Vi skal stadig vove at lade hele Guds ord – ikke mindst selve evangeliet – være et spejl, som mennesker kan få lov til helt at spejle sig selv i og dermed møde sig selv i, på godt og ondt, på hele livsvandringen.

3) Jeg fik for nogle år siden præsenteret tre vigtige punkter af Lindsay Brown, den tidligere generalsekretær i IFES (det internationale KFS-arbejde). De tre punkter siger noget vigtigt om, hvad der er brug for at løfte højt i en tid, hvor der faktisk efterspørges sande, konkrete livsholdepunkter, som aldrig før – lige midt i tidens eksistentielle uro:

Vi ser det postmoderne slå igennem også hos mange kristne.

A. *Evangeliets sandhed* – skal forkyndes klart. Der er brug for, at sandhedsrelativismen og skepticisismen bliver brudt via Guds ord og evangeliet (og apologetikken), så der kan blive grobund for ægte tillid til hele Guds ord og til Kristus.

B. *Evangeliets relevans og skønhed* – skal forkyndes og aktualiseres ind i menneskers liv. Der er brug for, at den enkelte hører, oplever og ser, at evangeliet er relevant for mig; at det passer til det liv, som jeg er placeret i. At Kristus – på en skøn, ægte og meget nærværende måde – møder mig i mit liv, som det faktisk er, på godt og ondt.

Dette er ikke en underkendelse af, at evangeliet er noget, vi kan slå os på, en "korsets dårskab" (1 Kor 1,18). Evangeliet kan netop kun opleves *virkelig* "skønt", relevant og livsnært i det øjeblik, hvor både loven og evangeliet har gjort sin fulde gerning hos den enkelte af os. Derfor er forkyndelsen af den bibelske fylde af både lov og evangelium helt vital her.⁴

C. *Evangeliets klarhed* – skal forkyndes tydeligt. Guds ord er ikke uklart – og slet ikke i det væsentligste. Evangeliet er ikke svært at forstå. Det er klar tale! Evangeliet vil ikke lefle for relativismen. Evangeliet og Kristus trodser pluralismen og skænker en identitet og selvforståelse, som er frisættende og direkte livgivende. Evangeliet er ikke til forhandling – i sin kerne. Evangeliet vil sætte syndere fri og give rum for det gode, sande liv med Kristus i centrum.

4) Det er en kunst at prædike i overensstemmelse med de klassiske dogmer, uden at det opleves som en "dogmatisk" prædiken, som mange hurtigt slår sig på. Men det må vi øve os på. Guds ord er autoritativt og absolut – i alle livets væsentligste områder. Og det skal vi stadig vove at lade klinge helt ud. Ellers svigter vi.

Men mange af os kan have brug for at arbejde meget med, *hvordan* vi taler ud af Guds autoritative ord. Der er stor forskel på, om mine tilhørere oplever, at det er *Guds* Ords autoritet, som de er inde under, eller om det er *min* autoritet

Det er en kunst at prædike i overensstemmelse med de klassiske dogmer, uden at det opleves som en "dogmatisk" prædiken, som mange hurtigt slår sig på.

som forkynder.

Nutidens forkyndere gør klogt i at være ydmyge over for (så det kan høres!), at man som forkynder – i sig selv – *ikke* besidder nogen ultimativ ufejlbarlig sandhed og total sikker tolkningsnøgle til alle ting. Det er *Guds ord*, som er det autoritative – ikke forkynderen.

5) Mange i de yngre generationer efterspørger kristne, som autentisk udlever deres tro og går Jesus-vejen som forbilleder og sande vidnesbyrd. Det giver taleret. Mange efterspørger troværdige vidner og medvandrere; mennesker der "walk the talk" (altså praktiserer det, de siger). Vores tid er ret trætte af de mange ord og den docerende prædiken. Det skal vi tage alvorligt. Men det må ikke gøre os ordløse. Troen kommer stadig af det, som høres – i kraft af Kristi ord.

Spejlingsmuligheder

Når vi underviser og forkynder, må ovenstående meget gerne betyde, at vi vover at tage mere af os selv og vores egen trosvandring og troskampe med op på prædikestolen eller ved katederet. Det højner spejlingsmuligheden og det autentiske nærvær betydeligt!

I hjemmene er forældres praksis på troens vej vist mindst lige så vigtig for børnene som det, der siges. Men det må ikke føre til, at forældre ikke siger noget og ikke opdrager og oplærer børnene.

Arbejd selv videre med udfordringerne. Det postmoderne er langt hen ad vejen et vilkår. Vi må finde vores bedste og sandeste vej i det. ■

4 Stud.theol. Christian I. Vestergård fokuserer i en artikel (kpi.dk/media/32912/christian.pdf) på, at børn og unge i dag søger efter skønhed. Han går efter min mening alt for langt i forhold til nærmest at reducere den kristne oplæring til at handle om kun at gå med "det skønne" i kristentroen – det, der direkte klinger som skønt og dejligt i evangeliet. Måske fejllæser jeg ham, men jeg hører ikke hos ham, at det er klassisk lov- og evangeliumforkyndelse, der er brug for i nutiden. Jeg bliver også usikker på, om han kan finde plads til både "evangeliets skønhed" og "korsets dårskab." Han går desuden meget langt i at hylde den postmoderne tvivl, og det har jeg ret store betænkeligheder ved. Men artiklen er læseværdig.

TEMA

Bibeltillid i en relativistisk tid

AF LARS MALMGAARD JENSEN

Det bibelske verdensbillede bliver udfordret stærkt af andre idéer. Og når alt er til fortolkning, hvordan kan vi så formidle tillid til Bibelens ord?

Jeg er vejen og sandheden og livet; ingen kommer til Faderen uden ved mig" (Joh 14,6). Det er en temmelig ekskluderende tone, Jesus lægger for dagen. Allerede inden teksten er læst færdig søndag formiddag, er budskabet så langt bagud på point, at det måske kun er det høflige hensyn, der får folk til at blive siddende på stolen. Også selvom man hverken følelsesmæssigt eller med hovedet kan forlige sig med indholdet i prædikenen.

De yngste, der er født i 90'erne og fremefter, mærker det tydeligt, men mange midaldrende og ældre genkender også en lille, om end mere tildækket, skepsis. For nu at sige det kort: Troen er måske i hjertet, men det føles stadigvæk utro-værdigt mandag morgen.

Selvfølgelig er det ikke *alle*, der har den direkte reaktion eller er sig den bevidst. Alligevel er der noget på spil. Den umiddelbare bibeltillid er svækket. Hvorfor?

Intet nyt under solen

I første omgang har samtlige tilhørere (og præ-

dikanten i øvrigt) det til fælles, at de er født i synd og ikke ønsker at have med Gud at gøre. Det eneste, der får mennesker til at acceptere Bibelens budskab, er, at Gud ved sin Ånd omvender syndige menneskers hjerte og tager bolig i dem: "Ingen kan komme til mig, hvis ikke Faderen, som har sendt mig, drager ham" (Joh 6,44).

Dét fællesmenneskelige udgangspunkt gælder i det enogtyvende århundrede – og det gjaldt under vækkelserne, på reformationstiden og i den første kirke! I den forstand er der intet nyt under solen.

Sekularisering og postmodernisme

Men *noget* er alligevel anderledes. Selv om menneskets væsen i sin substans ikke er nyt, er det kulturelle klima forandret. Den forandring har været undervejs i århundreder. Både på et dybere og et mere overfladisk plan står vi over for store udfordringer: I *dybden* er vi alle i dag kraftigt "sekulariserede" og er blevet "kulturelle postmodernister", og i *praksis* oversvømmes vi

til daglig af sekulariseringens tryk.

Et enkelt symptom på dybdeplanet fra mit eget liv: Da jeg læste, at Christian III i 1500-tallet indkaldte til nationale bededage for at hjælpe de lutherske fyrster i Tyskland mod den katolske kejsers angreb, var min første tanke, at det var en nem omgang! Hvorefter historikere kommentar gjorde mig pinligt berørt: "Det kan for os tage sig ud som en billig løsning. [Men] man skal forstå kongens handling ud fra samtidens religiøsitet. Bønnen var en virkelighed, og [man] var fuldstændig overbevist om, at det kunne få en gavnlig virkning."¹ Undertegnede tror jo også på, at bøn er en virkelighed, Gud handler på; men det var altså ikke den umiddelbare tanke, der slog ned. Når det at bede en oftfentlig bordbøn på en restaurant virker pinligt, selv for fromme missionsfolk, så kan det godt være, at Christian III og vi har arvesynden til fælles, men noget er alligevel markant forandret ... Vi er reelt *sekulariserede*.

Dernæst er vores kulturelle baggrundsstråling i 2020'erne gennemsyret af den tankegang, at ingen har adgang til en endegyldig sandhed, moral eller viden. Netop fordi det primært er ubevidst (modsat i 1990'erne, hvor det ofte var en akademisk overbevisning, der blev argumenteret principielt for), er tankegangen ligesom gift defileret ned i den mentale undergrund. Som med meget andet kultur er vi sjældent bevidst om kulturens præg på os, indtil vi støder ind i det modsatte. En dansker opdager først sin danskhed for alvor, når han står i Marokko. Vi er *kulturelle postmodernister*: Reelt opleves sandheden som relativ, og vi registrerer det knap. Indtil vi skærer os på en bibeltekst ...

Det leder mig til den *praktiske* udfordring: Til daglig bliver næsen begravet i telefonen og de sociale medier; både for unge og ældre. Verden er kompleks, informationsmængden er overvældende, og derfor vil jeg hellere se fodboldvideoer med Messi end læse Malakias' Bog ...

Koncentrationen svigter, og Bibelens tekster bliver fraværende i dagligdagen. Det bibelske verdensbillede opleves fremmed, når det domi-

nerende verdensbillede, vi møder i årevis gennem film, tv og øvrige medier, påvirker vores underbevidsthed med følelsesmæssigt stærke fortællinger. Det gør noget ved os. Risikoen er, at hvis man har set 11 sæsoner *Modern Family*, kan Romerbrevet 1,18ff begynde at skurre i ørerne, fordi ens grundlæggende verdensbillede er formet mere af det charmerende bøssepar Cam Tucker og Mitch Pritchett end af Paulus.

Både i dybden og i praksis er vi altså alle udfordrede, og det påvirker både vores læremæssige fundament og etiske kompas. Når alt er til fortolkning, hvordan formidler vi så tillid til Bibelens ord? Lad mig nævne fem ting:

1) Forkynd evangeliet

Grundproblemet er det samme som altid: synden og oprøret mod Gud. Og hvis ikke Guds Ånd griber ind gennem nådens midler, skaber vi højst moralister. I den forstand står vi ikke over for at skulle gøre noget nyt, men skal pege mennesker tilbage til udgangspunktet i evangeliet. Jesus siger: "Den, der elsker mig, vil holde fast i mit ord" (Joh 14,23). At fastholde sandheden og leve helligt hænger entydigt sammen med at kende Jesus som sin egen frelser.

Selv i en vækkelsesbevægelse må vi derfor understrege: Man er *ikke* frelst, bare fordi man har været møllen igennem fra børneklub til voksenforsamling. Både på prædikestolen og i samtalen gælder det: Første kald er altid at forkynde evangeliet! Bibeltillid skabes i troen på evangeliet.

Evangeliets forkyndelse er uomgængeligt, mens de næste forslag netop kun er *forslag*, som forhåbentligt kan ansprende til videre refleksion.

2) Bibelnær tekstudlægning

For det andet kan vi i dag ikke forudsætte, at folk er godt inde i bibelteksten i forvejen. Derfor skal vi, for mig at se, i højere grad end i dag prioritere *tekstudlæggende* prædikener. Af tre grunde:

A. Vi skal hjælpe folk til *selv* at læse Bibelen. I de prædikener, jeg selv hører eller læser (i

Koncentrationen svigter, og Bibelens tekster bliver fraværende i dagligdagen.

Lars Malmgaard Jensen,
f. 1995

Stud.theol. og informationsmedarbejder i Norea Mediemission
lj@norea.dk

FOTO: ISTOCKPHOTO

Mange møder og gudstjenester kunne planlægges med henblik på mere samtale. I samtalen korrigerer vi hinanden og sporer hinanden ind på et fælles sprog. Når vi forstår sproget, begynder Bibelen også at åbne sig.

LM eller lignende sammenhænge), er der en tendens til, at teksten ofte fungerer som et springbræt. I sig selv er der ikke noget galt med den prædikenstil, men hvis vi skal lære folk at læse selv, er vi nødt til at knytte pointerne i prædikenen til tekstens indhold! Ikke forstået sådan, at teologien er falsk, bare fordi man ikke altid gør det. Men når nu teksten er fra fx Johannesevangeliet, ville det være oplagt at gøre tekstens hovedpointer til prædikenens. Ellers bliver det forbeholdt kloge prædikanter at trække trådene.

Som prædikant kan det så også blive lidt besværligt at prædike, for så er jeg jo nødt til at læse teksten grundigt og svare på egne og andres indvendinger og tilsyneladende problemstillinger. Ikke bare overfladisk, men i detaljen. En god øvelse i reel praktisk bibeltroskab.

- B. Når jeg knytter pointerne til teksten, bliver det i mindre grad prædikantens autoritet, der

er i spil, men derimod *tekstens*. Det er sund modvægt til tidens persondyrkelse.

Her bevæger vi os samtidig ud i en svær balancegang, fordi mange i dag efterspørger autentiske prædikener, hvor prædikanten også tør give noget af sig selv. Personligt forsøger jeg derfor ofte at lave en "sandwich", hvor jeg begynder i teksten, illustrerer med en beretning, fortælling eller lignende, og så retter fokus på teksten igen til slut for at vise sammenhængen.

Det er ikke altid, det lykkes lige godt. Her må vi også både som prædikanter og tilhørere give god plads til forskellige tilgange, men målet bør være, at folk husker *tekstens* pointe.

- C. God tekstudlæggelse er et værn mod vranglære. Både af åndelige årsager, fordi Helligånden får os i tale, men dernæst også af rent lavpraktiske grunde. Folk kan godt se, at når der nu faktisk står i teksten, at ikke alle bliver frelst, så kan det jo ikke så godt betyde

Jeg tror, vi helt konkret skal bruge flere timer om ugen på Guds ord, end mange af os gør i disse år.

det modsatte. En tekst *kan* altså ikke betyde hvad som helst.

Det er naturligvis ikke en modsætning til, at vi *også* har brug for helbibelske perspektiver, solid troslære og undervisning i aktuelle emner. Personligt forsøger jeg dog altid, hvis jeg fx skal undervise i et kontroversielt emne som fortabelsen eller tjenstedelingen, at trække konkrete tekster frem, selv om hovedformålet er at tegne de store linjer.

3) Begrebsdannelse

For det tredje skal vi oplære hinanden i *begrebsdannelse* – eller sagt på en anden måde: i det kristne sprog. Hvad menes med ordene? Kærlighed og kærlighed er to ting forskellige ting, alt efter om du spørger TV3 eller Tredje Mosebog.

For mig at se er mange kristne ord næsten uerstattelige (retfærdiggørelse, Gud, nåde, synd osv.), men vi kan samtidig ikke forudsætte, at folk forstår dem! Derimod skal vi udfolde den *virkelighed*, ordene dækker over. For nu at sætte det på spidsen: *Hvilken* Kristus døde for dig, og hvilken Kristus vil du dø for? Kan du forklare det på en forståelig måde?

Og det her er kun delvist prædikanternes opgave; det er lige så meget fællesskabets opgave. Vi lærer bedst ved selv at formulere os. Mange møder og gudstjenester kunne derfor planlægges med henblik på mere samtale. I samtalen korrigerer vi hinanden og sporer hinanden ind på et fælles sprog. Når vi forstår sproget, begynder Bibelen også at åbne sig.

4) Tidsforbrug

For det fjerde skal vi prioritere nutidens mest eftertragtede resurse, nemlig tiden. Når løgnen

har os i tale konstant, er vi nødt til at lade sandheden møde os hyppigere. Kvantitet betyder faktisk noget. At tro andet er naivt.

Manglende bibeltillid kan simpelthen skyldes mangel på eksponering. Hvis man ikke læser eller taler om troen derhjemme og kun når til gudstjeneste med en prædiken 40 gange på et år, svarer det til 20 timers input. På et år!

Ikke mærkeligt at det er svært at få tillid til en bog, man sjældent læser. Jeg tror, vi helt konkret skal bruge flere timer om ugen på Guds ord, end mange af os gør i disse år.

Igen er det fællesskabet, ikke bare forkyndelsen, der skal på banen. Beder og synger vi, når vi er sammen (altså privat)? Taler vi om Jesus? Der er en tendens til en usund blufærdighed i vores sammenhænge, som synes mere præget af dansk privathed over ens tro end nytestamentlig ydmyghed. Ved dine børn, din nabo og dem, du sidder ved siden af i menigheden, at Jesus betyder noget for dig? Her har vi en fælles opgave i at fremme frimodigheden.

5) Bøn

Som det sidste vil jeg sætte forslagene, der kan diskuteres, på pause og vende tilbage til endnu en uomgængelig faktor: Bibeltillid bliver til i bøn. Peter skriver: "Men alle tings ende er nær. Vær derfor besindige og årvågne, *så I kan bede*" (1 Pet 4,7).

Bag sekulariseringen og nedbrydningen af bibeltilliden står de sataniske kræfter. Der en åndelig virkelighed på spil i tilværelsen. Ikke forstået sådan, at alle holdninger, vi møder i vores omverden, er sataniske, men Satan kan altid bruge det i sit ærinde. Vi står i en åndskamp. Så selv om aktive hænder har sin berettigelse, kalder det først og fremmest på bøjede knæ. ■

1 Martin Schwartz Lausten: *Peder Palladius*, ALFA, 2006, s. 80-81

TEMA

Evangeliet til en tid med ondt i selvværdet

AF MATHILDE OG ANTON BECH BRAÜNER

Det terapeutiske evangelium rummer gode elementer, men kan også give et forsimplet billede af, hvem Gud er, og hvem vi er som mennesker.

Med postmodernismens indtog har mange mistet troen på, at der eksisterer en større mening med tilværelsen. Hvert menneske er som sin egen lille tømmerflåde, der driver hvileløst rundt i et stort bølgende hav uden mål, mening og retning. Den eneste mening, der findes, er den, du selv skaber.

Den kristne forkyndelse er på ingen måde efterladt upåvirket. Der har været en bevægelse væk fra stålfast dogmatik og over i retning af erfaringer, autenticitet og bekræftelse. Domsforkyndelsen og den vedholdende insisteren på sandheden er blevet afløst af en betoning af de mere terapeutiske sider af Bibelens budskab.

Ikke sådan at forstå, at udviklingen har været entydigt negativ. For hvor kan det

være befriende, når også kristne forbilleder tør være ærlige om det svære og indrømme deres egne svagheder. Ja, man kunne næsten kalde det bibelsk. På samme måde er det vigtigt, at vi lader nuancerne komme til og ikke står hårdt fast på områder, hvor Bibelen faktisk åbner op for, at vi som kristne kan skønne forskelligt.

Men udviklingen rummer også en række udfordringer. For når der ikke er nogen stabil virkelighed uden for mennesket at falde tilbage på, hvad enten det hedder familie eller livsvalg, er der kun én, pilen peger på, når uheldet er ude. Det lægger et enormt pres på det enkelte menneske, der skal komponere sin egen livshistorie efter tidens store mantra: *Jeg præsterer, altså er jeg*. Og ve den, der skulle ende med en gennemsnitlig præstation i dette ham-

sterhjul af en optimeringsverden, hvor "godt" aldrig er godt nok.

Det terapeutiske evangelium

Som en reaktion på denne udvikling har *det terapeutiske evangelium* fået stadigt større gennemslagskraft i vores tid. Altså budskabet om, at "*Gud elsker mig, som jeg er, og han vil altid være der for mig.*"¹ Netop dette budskab kan give trøst i en tid med ondt i selvværdet. En tid, hvor man konstant længes efter bekræftelse og savner at høre, at man har værdi, uanset om man kan fremvise en stime af 12-taller, eller hvordan ens liv i øvrigt ser ud på Instagram.

Lad os give det terapeutiske evangelium ret, så langt vi kan. I en tid, hvor mennesker konstant skal selvoptimere,

De gode nyheder bliver kun virkelig gode nyheder, når vi ser dem på baggrund af syndens alvor og Guds hellighed.

og hvor mange lever efter devisen: "Hvis bedre er muligt, så er godt ikke godt nok"², er det både sandt og velundt at sige, at Gud elsker os med en evig kærlighed, som vi er, og at han ønsker at møde os alle med nåde, uanset hvordan vi præsterer. Vi har uendelig stor værdi for ham. For Gud giver regn og solskin både til gode og onde og sørger for os, fordi vi er dyrebare for ham (Matt 5,45. Luk 12,24).

Det terapeutiske evangelium rummer dog det problem, at det kan give et forsimplet billede af, hvem Gud er, og hvem vi er som mennesker.

For det første er det ikke hele sandheden om mig, at "Gud elsker mig, som jeg er". Bibelen lægger ikke skjul på, at alle mennesker er elsket, som vi er – skabt i Guds billede. Men det er ikke alt, der er at sige. For samtidig forkynder Bibelen også, at vi alle sammen har brug for en frelser, der kan redde os fra vores egen syndighed.

Fx beskriver Romerbrevet, hvordan der fra menneskets hjerte fosser onde tanker ud, og at vi alle ville fravælge Gud, hvis det stod til os (Rom 3,11). Med andre ord fortæller Bibelen altså også, at det er et under, at Gud elsker os *på trods af dem, vi er*.

Derfor må vi overveje, om hele Bibelens budskab bliver forkyndt med det terapeutiske evangelium. Selv om det kan give en umiddelbar trøst og glæde at høre, at "Gud elsker os, som vi er", er det ikke alt, der er at sige om vores umiddelbare relation til Gud. Hvilket chok risikerer

vores tilhørere ikke at få, når de åbner deres bibel og læser, hvad Guds ord *også* siger om menneskets syndighed?

For det andet er det ikke alt, der er at sige om Gud, at han altid vil være der for os. Det er rigtigt, at Jesus har lovet at være med os alle dage (Matt 28,20), og at Gud brændende ønsker at frelse alle mennesker (2 Pet 3,9). Men en anden side af virkeligheden er også, at Gud faktisk *kan* forkaste os, hvis vi vender ham ryggen (Jos 7,12).

Gud vil altid være der. Sandt nok. Men hvordan? Er det Gud som frelser eller Gud som dommer? Uanset hvor højt Gud elsker os, og uanset hvor langt han er gået for at vise dette gennem sin søn på korset, vil Gud ikke længere være der som vores frelser, hvis vi lever i oprør mod ham. Så møder vi Gud i hans vrede. Det er *også* en del af den virkelighed, som Bibelen forkynder.

Det er hård tale, kan man sige. Men samtidig rummer den fulde forkyndelse af, hvem vi er i vores syndighed, og hvem Gud er i sin hellighed, også et uendelig godt perspektiv. Det er nemlig først, når jeg ser mig selv som en synder, der har brug for en frelser i mødet med Guds dom, at nåden og Jesu død på korset for alvor bliver stor.

De gode nyheder bliver kun virkelig gode nyheder, når vi ser dem på baggrund af syndens alvor og Guds hellighed.

Den terapeutiske forkyndelse fortæller ikke,

Mathilde Bech Braüner, f. 1993

Psykolog
mathildebech@hotmail.com

Anton Bech Braüner, f. 1991

Stud.theol. og prædikant i
LM-kirken Amager
a_brauner@hotmail.com

FOTO: ISTOCKPHOTO

Der er et enormt pres på det enkelte menneske, der skal komponere sin egen livshistorie efter tidens store mantra: Jeg præstere, altså er jeg.

hvorfor det var nødvendigt, at Jesus døde på et kors. Måske bliver Jesu korsdød fremhævet som et eksempel på, hvor meget Gud elsker os. Men hvis vi ikke ser, hvorfor Jesus *måtte* dø, bliver korset aldrig rigtig gode nyheder. Tværtimod. Korset risikerer at blive et problem. For det var da egentlig en mærkelig måde at vise sin kærlighed på!

Hvad stiller vi op?

Men hvis en ensidig forkyndelse af det terapeutiske evangelium ikke er svaret, hvad stiller vi så op? Hvad har vi egentlig at tilbyde mennesker, der lever i en kultur, hvor børn allerede i børnehaveklassen lærer, at P står for præstationer?

Den vare, vi har på hylden, er den samme, som kirken altid har haft stående: en troværdig forkyndelse af Guds ord i lov og evangelium.

På en omvendt måde kan der faktisk være noget befriende ved forkyndelsen af loven og Guds dom, fordi den afslører vores egen util-

strækkelighed. Når vi kæmper med, om vi nu er en tilstrækkelig god version af os selv over for andre, er der på paradoksal vis noget forløsende i at høre, at vi aldrig bliver gode nok, og at dét er et generelt problem for mennesker.

Så er det altså ikke kun mig, den er gal med, når jeg ikke kan leve op til mine egne standarder – for slet ikke at tale om andres eller Guds. Når jeg møder en realistisk forkyndelse af, at jeg som menneske både er skabt med nogle begrænsninger, fordi jeg er et menneske og ikke Gud, og samtidig bærer rundt på min syndige natur, så kan jeg underligt nok føle mig genkendt i min utilstrækkelighed.

Her behøver jeg ikke længere *fake* (lade som om, *red.*). Her kan jeg smide masken. For Gud ved, hvem jeg er. Jeg er allerede afsløret. Det evindelige selvoptimeringsprojekt er her dømt til at mislykkes på forhånd. Det bringer en forunderlig realisme ind over livet. Og så får vi brug for at høre evangeliet: en absolut forkyndelse af, at den Gud, der ser mig, elsker mig allerede, *mens* jeg er en synder (Rom 5,8).

Hvordan forkynde dom og nåde?

Indimellem er forkyndelsen af Guds dom blevet beskyldt for at være grunden til, at mennesker kæmper med dårligt selvværd.

Det er dog en sandhed med modifikationer. Blandt andet fordi selvværdsproblematikken nærmer sig epidemiske tilstande i dagens Danmark og også rammer mennesker, der aldrig kunne drømme om at sætte deres ben i en kirke eller et missionshus. Ofte har fx vores parforhold og nære familiære relationer langt større betydning for vores selvværd, end den kristne forkyndelse nogensinde vil få.

Alligevel er det rigtigt, at domsforkyndelsen *kan* nedbryde mennesker på en usund måde. Vi kan desværre godt selv komme i tanker om mennesker, der er blevet efterladt med skammen, og hvor det er gået ud over deres syn på sig selv.

Det kan dels hænge sammen med, at forkyndelsen ikke har understreget nok, at vi er underfuldt skabt med værdi og værdighed.

Derudover kan det handle om, at de aldrig er blevet ført fra afsløringen af deres syndighed til frikendelsen ved troen på Jesus. Domforkyndelsen er en ærlig tale om Gud, men dens mål er altid at være et redskab til, at mennesker griber ud efter evangeliet om Jesus.

For det budskab, der for alvor har potentiale til at sætte os fri, er nemlig evangeliet. Tænk, at vi ved troen på Jesus er blevet placeret i et rum, hvor vi slet ikke skal præstere, men kan få lov til at modtage alt af nåde. Her handler det ikke om mig. Hverken om hvad jeg har gjort, eller hvad jeg kan gøre i relation til Gud, men alene om, hvad Jesus har gjort som min frelser.

Her skal vi ikke hele tiden forsøge at vise vores bedste sider frem i håb om at tage os godt ud. Relationen til Gud bygger på, hvad Jesus har gjort. Tænk, at han, der kendte til selv vores mørkeste sider, valgte ikke at holde dem op imod os, men tage dem på sine skuldre og dø på et kors.

Det er et frisættende budskab – ikke mindst i dag. I Jesus har jeg et anker uden for mig selv.

Svært at høre, når selvværdet lider

Samtidig må vi have syn for, at den, der kæmper med selvværdet, kan høre noget andet end det, vi mener. Når vi synger med på linjerne: *"selv er jeg intet, Jesus mit alt"*³, er det et befriende budskab, vi lægger stemme til. Men kun når vi forstår ordene i deres rette sammenhæng.

Her er det vigtigt, at vi i forkyndelsen skelner mellem et skabelsesperspektiv og et frelsesperspektiv. For frelsen i Jesus udsletter ikke vores værdi som mennesker skabt af Gud. Det er derimod vores forsøg på at bidrage til frelsen, der er fuldkommen værdiløse over for Gud.

Løsningen er således ikke, at vi fortier de alvorlige sider af Guds ord i frygt for, at de kan høres forkert. Det er en reel risiko, og vi gør klogt i at tænke dybt og længe over, hvordan vi formidler budskabet på den bedste måde for at undgå netop det. I sidste ende skal vi dog turde løbe risikoen og samtidig stå klar til at samle mennesker op.

Lindring af dårligt selvværd er en vigtig opga-

ve, for når selvhadet tager overhånd, bliver det hårdt at være menneske. Men måske skal vi i større grad øve os i at betragte det som en særlig opgave for sjælesorgen eller diakonien og derudover huske på, at vi alle har en fælles forpligtelse til at vise hinanden anerkendelse. For i sidste ende er det ikke *forkyndelsens* hovedopgave, hvordan vi får det godt med os selv, men hvordan vi får det godt med Gud.

De selvudslettende tanker er reelle og skal tages alvorligt. De er blandt de mange konsekvenser af et langt større problem: at vi som mennesker har vendt ryggen til Gud.

Vi må fastholde, at forkyndelsen af evangeliet har potentiale til at afhjælpe mange af disse afledte konsekvenser af synden. Da vækkelserne sidst i 1800-tallet bredte sig i Danmark, blev der gjort tydeligt op med en altødelæggende alkoholkultur. Mennesker blev frelst. Men mange børn fik også en bedre opvækst, og der kom fut i den lokale udvikling. På samme måde har forkyndelsen af evangeliet potentiale til at flytte vores fokus fra os selv og give hvile til dem, der er trætte af sig selv.

Men selv hvis det aldrig skulle ske for os, må vi glæde os over, at Jesus alligevel er i stand til at frelse os, uanset om mindreværdstankerne bliver ved at komme krybende. For frelsen afhænger slet ikke af os – heller ikke af vores gode selvværd eller mangel på samme. ■

Tænk, at vi ved troen på Jesus er blevet placeret i et rum, hvor vi slet ikke skal præstere, men kan få lov til at modtage alt af nåde.

- 1 Daværende LTC-forstander Jakob Højlund skitserede essensen af det terapeutiske evangelium med denne formulering i et foredrag om unge og tro ved LM's Medarbejderkonference 2020
- 2 DR1-dokumentar: *De perfekte piger*. Sendt 9. juni 2015
- 3 Fra sangen *Salige vished*, SOS 544

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

Er du gået i grøften?

I løbet af de sidste to år har mange af os lært meget nyt. Nogle har lært at arbejde hjemmefra, andre har lært at gå i skole hjemmefra, og mange af os har lært, at det kan gøre ret ondt i armen at blive vaccineret. Vi har lært nye ord som Zoom, Teams, kviktest og corona, imens ord som mundbind, karantæne og restriktioner har fået nye betydninger.

En anden ting, mange af os har lært, er, at vi som mennesker er meget forskellige. Det vidste vi sikkert godt i forvejen, men det er igen blevet rigtig tydeligt, at vi ser forskelligt på tingene. Nogle tager det meget let med afstand, sprit og mundbind, alt imens andre er meget strikse. Nogle vil gerne vaccineres og lader også gerne deres børn vaccinere, mens andre er tilbageholdende.

Hvad der er mest rigtigt, skal jeg ikke gøre mig til dommer over. Der er mange faktorer, der spiller ind, så det kan jeg ikke komme med et svar på. Jeg vil derimod gerne appellere til, at vi ikke hopper i en grøft og mener, at vores syn på

sagen er det eneste rigtige, og det skal alle andre leve efter.

Vi lever i en tid og i et samfund, hvor vi bliver mere og mere polariserede. At lytte til og forsøge at forstå sin modpart er i mange henseender i bedste fald undervurderet.

Læser man kommentarspor på de sociale medier, er det ofte nedslående læsning. Mange har ingen interesse i at lytte eller lære, men ønsker bare at få egen holdning frem.

Det tror jeg ikke, de kristne menigheder er upåvirkede af. Her tænker jeg ikke kun på forskellige syn på coronarelaterede emner, men på vores generelle måde at tænke og tale om andre mennesker på.

I vores menigheder er vi ofte omgivet af mennesker, der har mange af de samme holdninger og synspunkter som os selv, og vi er ofte dygtige til at undgå kontroversielle emner, hvor der kunne opstå uenighed.

Vi er kaldet til at elske hinanden (1 Joh 4,7ff.) og til at vise hinanden agtelse, ja faktisk til at kappes om at vise hinanden

At lytte til og forsøge at forstå sin modpart er i mange henseender i bedste fald undervurderet.

agtelse (Rom 12,10). Det gælder ikke kun dem, vi er enige med.

Vi er forskellige, og hvis vi taler længe nok med et andet menneske, vil vi næsten altid kunne finde noget, vi ser forskelligt på. Og det er faktisk sundt. For når vi opdager, at mennesker, vi elsker og respekterer, tænker og lever anderledes end os selv, vil det måske hjælpe os til ikke så hurtigt at hoppe ned i en grøft og skyde på "de andre", der tackler corona på en anden måde, kommer i en andet kirkesamfund eller bruger deres tid og kræfter anderledes end os selv. Du kan selv fortsætte listen.

Jeg stødte for nylig på et vers i Ordsprogenes Bog 12,15:

"Den dummes færd er retskaffen i hans egne øjne, den vise lytter til råd." Hvis jeg altid går og tænker, at andre mennesker er forkert på den, og at jeg selv har alle svar, kan det måske være, at det er en god ide at standse op og forsøge at lytte lidt efter og se mig lidt omkring, for så kunne det være, jeg selv var gået i grøften.

Steffen Juul Pedersen

Hele Halloween har taget en drejning over mod det groteske, det voldelige og det uhyggelige.

Hvad med at holde en ”hallo-ven”-fest?

Julen varer helt til påske, og derimellem kommer fasten, synger man. Højtiderne kommer på en fin stribe hen over vinter og forår. Sammen med dem kommer alle traditionerne. Traditioner, som for de flestes vedkommende er en pærevælling af gamle skikke, overtro og kristen lære.

Det var godt fundet på, at fejringen af Jesu fødsel skulle ligge ved vintersolhverv – oven på og oven i den hedenske solfest. Det er symbolsk på alle mulige måder.

Men måske er det også derfor, at højtiden ikke er helt ryddet for hedenske skikke. Til julen hører der både krybbespil og nisselandskab. Ville det mon være blevet anderledes, hvis højtiden var blevet kaldt Krist-messe, som i de engelsktalende lande? Ikke sikkert det havde gjort den store forskel. For sådan er det med flere af vores helligdage og højtider. Påske er passionsspil og påskehare. Fasten er askese-tid og fastelavnsris.

I forbindelse med allehelgensdag er halloween kommet

til i rækken af fejringer. Igen, kan man vel sige. For helt tilbage i middelalderen er dagen blevet markeret.

Markeret på næsten samme måde, som missionær Roar Steffensen i et nyhedsbrev fra Peru beskriver, hvordan allehelgensdag bliver fejret i Peru i dag; en blanding af katolicisme og dyrkelse af forfædre, samt et behov for fest.

De kommercielle interesser her hos os giver et ekstra skub til halloween-fejringen. Men, her sætter jeg altså foden ned. Hvorfor? kan man jo spørge. Det ligner jo stilen fra de andre højtider?

Der er nok heller ikke stor forståelse for mit forslag om at afskaffe hele halloween! Men, i det stille protesterer jeg dog ved at nægte kostumeklædte børn slik(!), hvis de banker på døren, og tillader kun udskæringer i græskar, hvis det er noget hyggeligt og sødt.

Hvorfor har jeg så meget imod det? Det er ikke så nemt at forklare, men ét argument fik jeg i hvert fald, da jeg en dag mødte en pige, der blev så

skræmt af min venstre hånd (hvor jeg har et medfødt handicap; mangler fingrene) at hun skreg og græd og hverken ville se på mig igen eller være i nærheden af mig. Jeg var ked af, at jeg gjorde hende bange.

Moren forklarede bagefter, at det nok hang sammen med, at de lige havde overstået pigens værste uge i året: halloween. Med afhuggede fingre, skeletter i haverne og trillende øjne. Hele halloween har taget en drejning over mod det groteske, det voldelige og det uhyggelige. Derfor.

Det er en tabt kamp, det ved

jeg. Så hvad er det, jeg vil sige? Jeg synes, vi skal tænke os om. Overvej, hvad vi lader os fylde af. I stedet for at skræmme hinanden ved allehelgensdag, skal vi trøste og opbygge hinanden (1 Thess 5,11).

Allehelgensdag kan vi minde vores kære, der ikke er her mere. Vi kan sætte et lys i vinduet og en blomst på graven. Tænke over livets korthed og evighedens længde. På det håb, vi har. Hvad med at holde en ”hallo-ven”-fest i stedet for? Og så kan vi spise græskarsuppe.

Ruth Vatne Rasmussen

FOR TROEN

HAM, DET HELE DREJER SIG OM

AF MANUEL VIGILIUS

*Det er let at tænke, at vi lever i en enestående krisetid.
At sidste mand lukker og slukker.
Men ... er det nu også realistisk?*

ARTIKLEN ER DEN FØRSTE AF FIRE I EN ARTIKELSERIE, HVOR MANUEL VIGILIUS GIVER OS ET INDBLIK I DE FØRSTE FEM KAPITLER I JOHANNES' ÅBENBARING OG PEGER PÅ BUDSKABETS AKTUALITET.

Bibelens sidste bog, Johannes' Åbenbaring, er lidt som bittersnaps, koriander og gåseleverpostej: Den skiller vandene.

Der er dem, der elsker dens mystik, drømme og voldsomme billedsprog og elsker at fordybe sig i dem. Andre går i en stor bue uden om den, netop fordi den er mystisk, svært tilgængelig og dunkel. Men Åbenbaringsbogen er for alle. Den har et dybt og vigtigt budskab til kristne til alle tider.

Hvis du er skeptisk, kan det hjælpe at se på bogen som en betydningsfuld drøm, et udtryksfuldt musikstykke eller et dybsindigt maleri: Den giver os adgang til en vigtig virkelighed, som vi ikke umiddelbart kan tilgå. Som almindelig forklaring og fornuft ikke kan åbne for os.

Åbenbaring er en åbning ind til *hemmeligheder* (1,20). I nogle tilfælde også fremtiden, det, som "snart skal ske" (1,1.19).

Men hvilken hemmelighed? Hvilken virkelighed? Jesus! I sin essens: Jesus!

Jesu Kristi åbenbaring (som der står i 1,1) er en åbenbaring *fra* Jesus *om* Jesus. Det er også hovedpointen i denne artikel og de kommende tre artikler, som kommer til at gå i dybden med afsnit fra kapitel 2-5.

Krisetider

Bogen er nedskrevet af apostlen Johannes ca. år 70. Den er i første omgang rettet til syv spæde, spinkle og skrøbelige menigheder i det nuværende Tyrkiet, og de syv menigheder bliver i kapitel 2-3 adresseret i den rækkefølge, der ville passe med en rundrejse til dem.

Menighederne er under et voldsomt indre og ydre pres.

Indefra presses de af vranglære og etisk skrøbelighed. Det er stærkt begrænset, hvad de har

fået af oplæring i den kristne tro, og overalt, hvor Guds ånd bygger op, følger Satan i hælene for at rive ned. Menighedernes medlemmer er ikke vokset op i kristen moral og kultur, så der er mange indgroede vaner og meget tænkning, som er i modstrid med et liv i overensstemmelse med evangeliet.

Udefra presses de af latterliggørelse og trusler. Det er i denne tid, at Kejser Domitian gør kristenforfølgelsen, som begyndte sporadisk under Nero, til en systematisk indsats.

Så det er krisetid for menighederne, og i krisetid reagerer kristne på forskellige måder. Der er dem, som gerne vil være optimistiske og bagatelliserer problemerne: "Det går nok alt sammen." Og så bliver der ikke lagt en ordentlig strategi for overlevelse. Andre forsøger at "opdatere" kristendommen, så den passer bedre til tidsånden og ikke støder an. Andre igen synker ned i nostalgi og modløshed: "Det var bedre før i tiden. Bare Jesus snart kommer igen." Og så er der dem, der går i den modsatte grøft og forsøger at løse åndelige problemer med handling – med rent menneskelige resurser og moralsk oprustning.

Hvis der skulle være nogen tvivl, genkender jeg noget af mig selv i alle ovenstående grupper.

"Se mig!"

Men "en kirke med ryggen mod muren, der kæmper for sin overlevelse, har brug for mere end moralsk oprustning og fromme formaninger. Den har brug for at *se Jesus*" (John Stott i *What Christ Thinks of the Church*).

Det er meget mere end en from kliché. Det ved Jesus, og derfor er det første, han siger til Johannes, til menigheder i krise og dermed til os: "Se mig!"

Ikke mindre end seks gange står der "se", "ser" eller "så" i bogens første kapitel. Sådan er det i livet som kristen: Før der er noget, vi skal gøre, er der noget, vi skal se. Noget, som er uden for os, større end os:

"Da jeg vendte mig om, så jeg syv guldlysestager og midt mellem lysestagerne en, der lignede

en menneskesøn, iført en fodlang dragt og med et guldbælte om brystet. Hans hoved og hår var hvidt som den hvideste uld, som sne, og hans øjne var som luende ild, og hans fødder var ligesom skinnende malm, der gløder i ovnen, og hans røst var som lyden af vældige vande. I sin højre hånd holdt han syv stjerner, og ud af hans mund stod et skarpt, tveægget sværd, og hans udseende var, som når solen stråler i al sin styrke" (1,12-16).

Wow ...

Der er elementer her, som har en klar symbolsk betydning (stagerne, dragten, sværdet), men jeg tror ikke, pointen med beskrivelsen er, at vi skal gå i detaljer med hver enkelt del. Jeg tror først og fremmest, vi bare skal tage det her ind i al dets overvældende kvalitet: Skønhed. Magt. Herlighed. Helhed. Hellighed, hellighed, hellighed ...

Hvordan ser din Jesus ud?

Når vi tænker på Jesus, tror jeg, de fleste af os ser en halvt afklædt døende frelser på korset. En forkynder i et hvidt gevandt og sandaler. En kærlig helbreder og børneven. Og det er alt sammen sandt. Sådan var Jesus her på jorden. Det er sådan, han valgte at vise sig for os i historien og i evangelierne. Det var der en mængde gode grunde til, og derfor er det fint at bevare det billede af ham.

Det er bare ikke sådan, han viser sig nu. Han er opstået. Han er opfaret til himmels. Han sidder ved Gud Faders højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde. Og når han kommer til syne igen, vil det ikke være som en grædende, magtesløs, sårbar, dødelig baby. Det vil være som en udødelig, usårlig, uimodsigelig, frygtindgydende fyrste.

Hvis ikke vi også ser dét, ser vi ikke Jesus, som han virkelig er. Så kender vi ham ikke. Og det får alvorlige konsekvenser for vores relation til ham og vores mod på livet og troen.

For nogle år siden mødte jeg en af mine gamle ungdomsvenner. Vi havde ikke set hinanden i mange år, og det var svært at finde melodien

Overalt, hvor Guds ånd bygger op, følger Satan i hælene for at rive ned.

Manuel Vigilius, f. 1970
Kommunikationschef i COWI
mvigilius@gmail.com

*Sådan er det i
livet som kristen:
Før der er noget,
vi skal gøre, er der
noget, vi skal se.*

igen. Det var, som om vi sendte på forskellige frekvenser. Hvorfor? Min oplevelse var, at han forsøgte at fastholde mig i den, jeg engang var. Som om tiden var stået stille i 25 år. Det var ikke bare irriterende og frustrerende. Det gjorde det umuligt for ham at kende mig, og vi kunne ikke genskabe forbindelsen.

På samme måde må vi ikke fastholde Jesus i hans jordiske skikkelse alene, men åbne vores indre øjne for den, han er nu, i himlen. For Jesus er ikke en klump modellervoks, vi kan forme efter vores egen præference. Han er en konkret og levende person med bestemte karakteristika. Der er noget, han ikke er, og andet, han er. Og det vigtigste i ethvert menneskes liv er at undersøge ham med åbenhed og nysgerrighed. At *se* ham, som han virkelig er.

"Frygt ikke"

Vi har brug for det. Mere end vi aner. Også selv om det får enhver med nogenlunde sunde sanser til at reagere, som Johannes gør her: med frygt. Ærefrygt.

Men hvad er det *første*, Jesus siger, til Johannes og til os? "Frygt ikke!"

Hvorfor? Ikke fordi Jesus er ligeglad med vores synd, men fordi han kommer i *fred* til dem, der tror på ham. Ikke på grund af noget, vi har gjort, men på grund af det, han selv har gjort: "*løst os fra vores synder med sit blod og gjort os til et kongeligt folk, til præster for Gud*" (1,5b-6a).

Det gjorde han, fordi han *elsker* os (1,5b) – det

første og vigtigste, Johannes skriver om Jesu relation til os. Derfor er det første ord, Johannes har fået fra Jesus til de syv menigheder og til os: *nåde* (1,4b).

Det er den indstilling i Guds hjerte, som Jesus har fortjent for menighederne dengang og menighederne i dag. Det er fundamentet for vores relation og status. Det er også grunden til vores håb i dag.

For hvis den frygtindgydende dommer, fyrste og præst, Jesus, som Johannes får at se, elsker os og er *med* os – hvem kan da bestå imod os? Hvad har vi da at frygte?

Jeg – et utaknemligt barn

Der er meget i vores tid, som gør mig og mange andre kristne mismodige. Først og fremmest mig selv.

Jeg har fået så meget fra Gud igennem over 50 år af mit liv: Utallige tegn på hans eksistens og omsorg. En klog og kærlig kristen hustru. Førsteklasses oplæring. Fri adgang til hans ord. Et overdådigt tag-selv-bord af kristne fællesskabsmuligheder. Osv. ...

Alligevel er jeg på nogle områder som et utaknemligt barn. Alligevel er min tillid til ham skrøbelig som et korthus i blæsevej. Alligevel er jeg hovmodig og dømmesyg. Alligevel forplumrer og forpester jeg gudsyndelse med ego. Alligevel elsker jeg penge og status. Alligevel lader jeg mit temperament løbe af med mig. Alligevel misunder jeg andres succes og begærer mere til mig.

Når jeg ser på andre kristne, er billedet ikke meget bedre. Også erfarne og rigt udrustede kristne er nærtagende, stolte og selvoptagede. Vi som kirke piber ved den mindste modgang. Fokuserer på egne behov. Har lille eller ingen ærefrygt og lidenskab og beundring over for Gud. Bøjer og svækker Guds ord, når vores højhelles følelser eller forventninger til Gud er blevet krænket. Brænder ikke i praksis for mission.

Ser vi på samfundet som helhed, er der ikke megen opmuntring at finde. Vi har travlt med at tage livet af alt, som ikke flugter med en postmoderne relativisme, individualisme og menneskedyrkelse. Vi har kappet fortøjningerne og driver rundt på bølgerne af øjeblikkets følelser, rus og forargelse.

FOTO: ISTOCKPHOTO

Så der er nok at miste modet over. Det er let at tænke, at vi lever i en enestående krisetid. At sidste mand lukker og slukker.

Men ... Er det nu også realistisk?

Hemmeligheden

Da Johannes skrev Jesu åbenbaring ned, var den kristne kirke en ubetydelig "sekt" i et stærkt afgrænset område af verden. Dens medlemmer bestod primært af folk uden betydning, uden kristen oplæring og uden adgang til Guds ord. Tiden og kulturen omkring dem var gennemsyret af afgudsdyrkelse, hedonisme (tanken om, at nydelse er det højeste gode, *red.*) og fjendtlighed. Der var nul motivation i omgivelserne til blive kristen.

Alligevel holdt de ud, og gennem denne skrøbelige, skæve minoritetsbevægelse virkede Helligånden, så kristendommen spredte sig til Europa, Nordafrika og Østen. Og derfra, gennem store op- og nedture, til resten af verden. Den kristne kirke er i dag verdenshistoriens suverænt største og vigtigste bevægelse.

Hvad var hemmeligheden? Ikke at de kristne i Efesus, Smyrna, Korinth, Rom eller Malta havde set opstandelsen eller bevidnet bespisningsunderet. Ikke at de havde mødt Jesus i kød og blod. Ikke at de havde drukket en særlig trylledrik eller var gjort af et andet stof end andre mennesker. Men de havde fået adgang til virkeligheden gennem ord fra Gud, formidlet af Guds vidner.

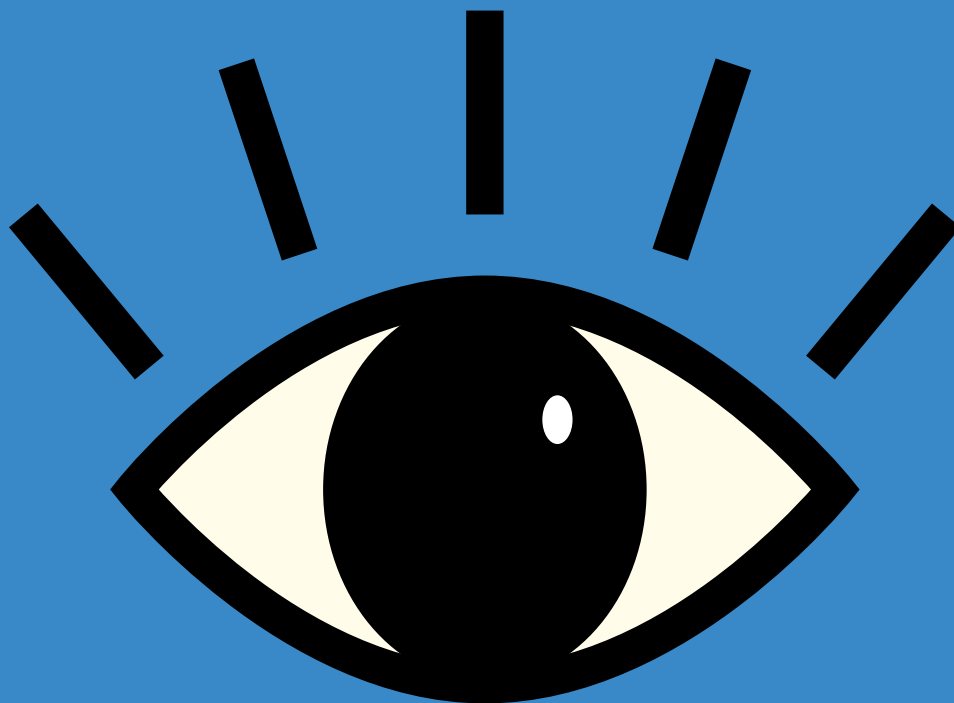
De havde set Jesus, som han virkelig er. Og det syn ændrede alt.

Hvorfor skulle de da fornægte virkeligheden? Hvorfor skulle de opgive kampen? Hvorfor skulle de miste modet?

Det er præcis det samme syn, vi har adgang til i dag. Ser du det? Ser du ham – den opstandne? Historiens herre?

"Ganske vist ser vi endnu ikke alt underlagt ham; men *vi ser Jesus*", kan vi læse i Hebræerbrevet 2,8b-9a. Så er der grund til håb. Så er der grund til at fortsætte kampen for troen og livet – også for de kommende generationer (jf. Neh 4,8). ■

Jesus er ikke en klump model-lervoks, vi kan forme efter vores egen præference. Han er en konkret og levende person med bestemte karakteristika.

FOR TROEN

DU ER GUD, DER SER

AF LEIF BACH KOFOED

*Måske har du oplevet, at du pludselig sad i en
ørken af håbløshed og fortvivlelse. Men det
forunderlige er, at Gud ikke går sin vej.*

Overskriften er hentet fra fortællingen om Abrams og Sarajs slavepige Hagar.

Ulykkerne væltede ned over hende. Det er lidt uklart, hvordan hun havnede i huset hos Abram og Saraj, men måske havde de bare taget hende med hjem efter deres ophold i Egypten under hungersnøden. Måske havde de købt hende som et stykke husgeråd.

Og nu bor hun altså i et fremmed land, hvor man taler et sprog, som hun i udgangspunktet sikkert ikke forstår meget af, og hun er tvunget til at arbejde for et par gamle mennesker, hvis væsentligste problem var, at de ikke havde børn og ikke havde udsigt til at blive forældre, da de efterhånden var temmelig gamle. De var mellem 90 og 100 år!

Så fik Saraj den ulyksalige idé at gøre Hagar til Abrams kone nr. 2, idet hun forestiller sig, at Hagar bare skal være rugemor, som skal føde et barn for Saraj, som ikke selv kan.

Hagars følelser og ønsker er der tilsyneladende ikke nogen, der skænker en tanke; men forholdet mellem Saraj og Hagar bliver helt umuligt. Hagar stråler af moderstolthed, og Saraj mobber hende. Abram blander sig ikke i forholdet, hvilket han burde, så Hagar står helt alene i sin umulige situation.

Det ender med, at Hagar flygter med sin søn ud i ørkenen.

Derude møder Gud hende, og Hagar oplever, at Gud er den, der *ser* (1 Mos 16,13).

Gud ser

Måske har Hagar igennem de år, hun har været slavepige hos Abram og Saraj, af og til hørt om, at deres Gud var nærværende, og at han hørte og så dem.

Men han var jo ikke hendes gud, for hun var fra et helt andet folk, som havde andre guder. Måske har Hagar hørt de to gamle snakke om den søn, som deres gud havde lovet dem, men som de alligevel ikke fik, og hun har måske tænkt, at deres gud

var lige så fraværende og magtesløs, som alle Egyptens guder, som man ikke kunne regne med.

Hagar har ikke kunnet undgå at opleve den skuffelse og håbløshed, som mere og mere satte præg på de to gamles liv.

Og så kom den gamle mand til hende, og hun blev gravid, og så blev Saraj helt umulig. Abram var tilsyneladende ligeglad, og så flygtede hun ud i ørkenen, og nu sidder hun der med sin søn. Og alt er håbløst!

Gud går ikke sin vej

Måske har du også oplevet, at du pludselig sad i en ørken af håbløshed og fortvivlelse.

Pludselig blev du eller en af dine nærmeste syg. Du blev ringet op, eller du fik en mail – og din verden væltede. Eller: En aften, hvor du var alene hjemme, ringede det på døren. Udenfor stod to betjente: "Hedder du ...? Er du alene?"

Og så opløstes verden i gråd, sorg og uoverskuelighed.

Først blev du fortvivlet, og så blev du vred: "Hvad skal man med en Gud, som lader sådan noget ske? Hvis det er sådan, du er, Gud, så er vi to færdige med hinanden. Så må du gerne gå!"

Det forunderlige er, at Gud ikke går sin vej. Gud bliver sammen med dig i din fortvivlelse. Han sørger ikke for, at du får et problemløst liv uden sygdom og død. Men han bliver hos dig. Han ser dig!

Jesus oplevede derimod at blive forladt af Gud. Da han hang på korset, råbte han: "Min Gud, min Gud, Hvorfor har du forladt mig?" Sådan oplevede han det.

Derefter blev der mørke over landet i lang tid. Men så sagde Jesus: "Far, i dine hænder befaler jeg min ånd!" Gud var der. Gud så ham.

Nye ting at lære

Man kan nok læse om, hvad omsorg og kærlighed er, men hvis man skal have dybere erkendelse af omsorg og kærlighed, er det ikke nok. Så må man erfare det i sit eget liv.

Det er netop, hvad der sker, når sygdom eller ulykke rammer. Så bliver bøn til Gud ofte det mest nærliggende at gøre. Man tænker ikke mere på, hvor længe man skal bede, eller om man skal folde hænder eller rejse sig. Man beder bare. Morgen og aften, når man vågner om natten og dagen igennem.

Man kan opleve, at familie, venner og naboer og folk, man dårligt nok kender, ringer, skriver, sender hilsener, beder og er nærværende – som udtryk for kærlighed og omsorg. Nogle kommer med blomster, andre kommer med mad osv.

I lægehuse og hospitaler står dygtige og omsorgsfulde mennesker normalt parat til at hjælpe og opfylde ethvert behov. Hvis man ikke er syg og ikke har behov for hjælp og omsorg, kan man nok blive grebet af tanken om, at vores sundhedsvæsen koster alt for mange penge. Men sygdom kan betyde, at man får et noget mere nuanceret syn på tingene.

Noget af det sidste, Jesus sagde til sine venner, var, at han ville være med dem alle dage. Det løfte holder han!

Hans tilstedeværelse betyder, at det lader sig gøre at opleve sygdom og ulykke, samtidig med at man befinder sig i en overnaturlig fred og hvile. For Gud ser! ■

Leif Bach Kofoed, f. 1944

Tidl. efterskolelærer

leifkofoed@outlook.com

FOR TROEN

DET ER NOK FOR OS

AF SØREN ØHRSTRØM

Hvornår er jeg tilfreds med det liv, Gud giver mig? Hvornår er jeg tilfreds med den måde, han åbenbarer sig for mig på?

Søren Øhrstrøm, f. 1989

Jobsøgende, cand.soc.

sorenohrstrom@gmail.com

Jeg er typen, der har en svaghed for kina-buffeter og nok også buffeter generelt. Typisk er det sådan, at jeg burde være stoppet et par tallerkener tidligere. Omvendt, så er der nye oplevelser, der kalder på én, og altså ... burde man ikke smage på det hele, når nu muligheden er der, og man endda har betalt?

Med maven så fuld, at den sprækker, spørger jeg mig selv: Har jeg fået nok nu?

Spørgsmålet om tilstrækkelighed melder sig også på det åndelige plan. Hvornår er jeg tilfreds med det liv, Gud giver mig? Hvornår er jeg tilfreds med den måde, han åbenbarer sig for mig på?

En frimodig anmodning

Disciplen Filip havde, dagen inden Jesus blev forrådt, sit helt eget bud på, hvordan Gud kunne åbenbare sig på en tilfredsstillende måde: "Herre, vis os Faderen, og *det er nok for os*" (Joh 14,8). Anmodningen afslører en uvidenhed om, hvem Jesus siger, han er, men det kommer fra et fromt sted i Filips hjerte: Dét at se faderen er virkelig nok (og nødvendigt) for Filip og de andre disciple.

Discipline var langt hen ad vejen uvidende om Jesu fulde identitet, selv efter tre års efterfølgelse. Dagen inden Jesus forrådes, bruger Jesus denne samtale til at slå fast, at han selv er vejen til Faderen (v.6) – og ikke bare det: Han er i Faderen, og Faderen er i ham (v.10). Så når Filip spørger om at se Faderen, så er svaret altså med andre ord, at han allerede har set ham (v.7).

Formodentlig var det ikke det svar, Filip ønskede eller forventede. Måske var det mere spektakulære møder med Gud, Filip forventede, ligesom da Moses talte med Herren (2 Mos 33), eller da Abraham fik besøg (1 Mos 18).

Sammenlignet med de beretninger er Jesu åbenbaring af Faderen til Filip knap så bemærkelsesværdig: Hvor er de brændende buske og stemmen fra himlen?

Filips respons på Jesu svar til Filip, at han må "nøjes" med at se Sønnen, er på mange måder sammenligneligt med min egen åndelige erfaring: Gud har givet sig selv til kende i sit klare ord, i de apostolske og profetiske skrifter i Bibelen, men til tider ønsker jeg mig mere end det.

Disciplene var langt hen ad vejen uvidende om Jesu fulde identitet, selv efter tre års efterfølgelse.

Her rammer denne tekst mig. Mine længsler afslører vel, hvor lidt jeg sætter pris på det, jeg allerede har fået, og hvad Bibelen virkelig er: Guds tale til mig med vejledning og trøst i mit liv.

Gud har givet sig til kende, så hvorfor skulle jeg søge andre steder end ved Jesus, hvor Gud åbenbarer sig for mig? Som Paulus skriver: "Han er den usynlige Guds billede" (Kol 1,15).

Nok af hvad?

For lige at springe tilbage til buffet-billedet, så er grunden til, at jeg bliver ved med at gå til buffetbordet, at jeg er sulten (eller i det mindste tror, jeg er det), og at den sult kan stilles ved at gå til buffet-bordet og øse op på tallerkenen.

Hvorfor giver Filip udtryk for, at det vil være nok for ham og disciplene at se Faderen? Et bud på det kunne være, at Salme 73 fra Asaf har ringet i Filips ører: "Men nu er jeg altid hos dig, min højre hånd holder du fast. Du leder mig med dit råd, du fører mig til herlighed. *Hvem har jeg ellers i himlen? Hos dig ønsker jeg intet på jorden.* Om end min krop og mit hjerte forgår, så er Gud for evigt mit hjertes klippe og min lod" (Sl 73,23-26). Asaf udtrykker meget smukt den tro, at Gud vitterligt ønsker at vejlede ham her i dette liv – hele vejen forbi døden henimod herligheden, sådan at han ikke behøver anden hjælp.

Jesus har før Filips bemærkning været ved at forberede disciplene på en tid, hvor de ikke har deres mester ved deres side (Joh 14,3f), så det er klart, at Filip vil sikre sig, at han ikke går glip af chancen for at se Faderen og klynge sig til ham. For hvis man er hos ham, kan man dybest set ikke ønske sig noget større her i livet. Men

FOTO: KNUD W. SKOV

han havde ham allerede: "Ingen har nogen sinde set Gud; den Enbårne, som selv er Gud, og som er i Faderens favn, han er blevet hans tolk" (Joh 1,18).

Dét at se Faderen, eller være hos ham, beskytter Filip helt ind i døden, hvor hjertet stopper og kroppen bliver kold. Det giver grund til at søge ham, som allerførst inviterede til den store buffet, og som selv er måltidet: "Jeg er livets brød. Den, der kommer til mig, skal ikke sulte, og den, der tror på mig, skal aldrig tørste" (Joh 6,35).

Hvad med os, der ikke har set ... ?

Jeg har hverken set Faderen eller Sønnen. Men derimod har den treenige Gud ledt mig til dåbens vand og dér rakt mig sig selv. Som det hedder i Luthers store katekismus, er det ikke smuler, Gud har givet mig i dåben, men al den buffet, jeg kunne ønske mig: "... nemlig sejr over døden og Djævelen, syndernes forladelse, Guds nåde, Kristus med alt, hvad han har, og Helligånden med sine gaver." Så har jeg virkelig fået nok og mere til. ■

Mine længsler afslører vel, hvor lidt jeg sætter pris på det, jeg allerede har fået, og hvad Bibelen virkelig er: Guds tale til mig med vejledning og trøst i mit liv.

Med korset i centrum

AF KRISTIAN SØNDERGAARD LARSEN

Det, der skete på Jesu kors, har med kristentroens inderste at gøre og er derfor relevant også i vores tid.

**Kristian Søndergaard
Larsen, f. 1978**

Cand.theol. og organist
Formand for Kirkelig Samling
om Bibel og Bekendelse
kslarsenorg@hotmail.com

Korset er mere end noget andet kristendommens tegn og kendemærke. Utallige steder ud over verden møder man det som symbol på, at her er en kirke eller noget andet, som er knyttet til kristendommen.

Peterskirken i Rom, et lille vestjysk missionshus, en lerklinet kirkebygning i Tanzania – alle er de mærket med dette tegn. Men korsets tegn var i kirkens første århundreder ikke det selvfølgeligste, enestående tegn for kristentroen. Kirkens første tid havde sine perioder med forfølgelser, og korsfæstelse var fortsat i anvendelse som straf.

Det var derfor ikke et oplagt tegn, men noget, man veg tilbage fra at bruge. Derfor blev hyrden, fisken, lammet eller andre symboler hyppigere anvendt. Senere blev korsets tegn centralt, og allerede i 200-tallet taler kilder om at slå korsets tegn for sig selv.

Korset er også det tydelige centrum i folkekirkens logo, som giver meget stof til refleksion. Der indgår både hjerte, skib, anker m.fl., men

alle de mindre symboler er knyttet til korset som det store, samlende symbol.

Til alle tider har korset været centralt i forståelsen af, hvad kristen tro er. Paulus skrev, at han ikke ville forkynde nogen anden end Kristus "og det som korsfæstet" (1 Kor 2,2), og "ordet om korset (1 Kor 1,18) kan bruges som samlebetegnelse for hele det kristne budskab.

Soning af skyld

Lige så enkelt symbolet er, lige så dyb og indholdsrig betydning har det. Gennem kirkens historie har tænkere og troende grundet over og tumlet med dette mysterium. For dét, at Jesu død på et kors skulle være Guds ultimative handling til frelse for mennesker – det store offer og den store sejr – dét er gådefuldt, ja, netop et kors for tanken.

Bibelen bruger en række synsvinkler og billeder for at beskrive Jesu døds betydning, og teologien har gennemtænkt og systematiseret dem på forskellig måde. Mange vil være enige om,

at Luther er en af dem, der har set allerdybest ind i korsets gåde. For ham er det et afgørende aspekt ved Jesu død, at den var et offer og en stedfortrædende straffidelse. Den var en soning af menneskets skyld over for Gud.

Et sted formulerer han det sådan om Jesus: "Han har og bærer kort sagt alle de synder, som alle mennesker har begået, på sit legeme. Ikke således at forstå, at han selv har begået dem; men han tog de synder, som vi havde begået, på sit legeme for at gøre fyldest for dem med sit eget blod."¹

En langfredagssalme udtrykker noget lignende: "Min Jesus, du er såret for mine synder så, jeg burde have båret den straf, som på dig lå."²

Det går igen som en rød (!) tråd flere steder i gudstjenesten, bl.a. når kirken i over 1000 år som fast del af nadverritualet har sunget: "O, du Guds Lam med korsets skam, du bar al verdens synder." Efter nadveruddelingen tales der tilsvarende om, at Jesus med sit legeme og blod "har gjort fyldest for alle vore synder."³

Udfordring for tidens tanker

Her er der altså noget absolut centralt, men også noget udfordrende for tanken – noget, som byder almindelig logik og diverse filosofiske tankesystemer imod. Ikke mindst det post-eller senmoderne menneske kan have svært ved tanken om skyld, soning og stedfortrædelse. Det er ikke nyt. I grunden har korset altid været en udfordring for tanken. Der er pr. definition noget forargeligt ved det, og Paulus talte om ordet om korset som en forargelse og en dårskab (1 Kor 1,23).

I nutidig forkyndelse og undervisning får disse aspekter ikke altid så meget plads. Til tider nedtones eller forbigås de, eller de bliver direkte

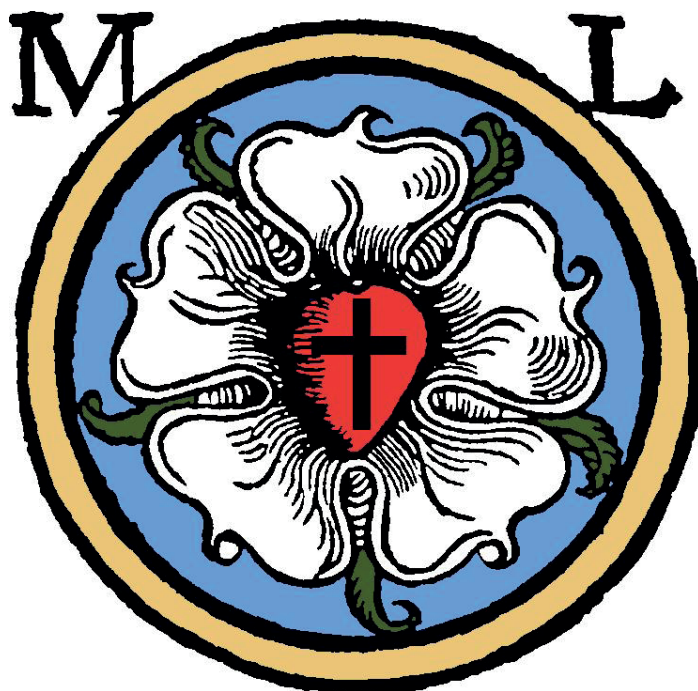
modsigt og underkendt.

Helt radikalt og fremmed for den bibelske sammenhæng bliver det, når det siges, at Jesu råb på korset – "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?" – udtrykker, at han erkendte Guds afmagt og svaghed og derfor opgav troen på Gud.⁴ Andre tolker Jesu død entydigt som Guds solidaritet med mennesker og hans tilstedeværelse i menneskers smerte og lidelse.

Det sidste hører i høj grad også med, og langfredags mange aspekter skal ikke spilles ud mod hinanden. Ét billede eller én forklaringsmodel kan ikke alene rumme Jesu døds indhold og betydning, men billederne skal udfylde og komplementere hinanden. Her er Jesus som stedfortræder og sonoffer et afgørende og uundværligt aspekt.

Det har med kristentroens inderste at gøre og er pr. definition relevant også i vores tid. Her er stedet, hvor mennesker må slippe selv den største skyld og den dybeste skam, fordi en skyldfri led i alle skyldiges sted. Her kan man se sin skyld i øjnene – og derefter se sig selv og alle andre i øjnene, fordi regnskabet er gjort op, skylden er sonet og døden besejret. Alt dette har med korset at gøre.

Den norske teolog Ole Modalsli har i sin bog *Korsets gåte*⁵ særligt peget på korsets betydning

I Luther-rosen er korset placeret der, hvor det bør være i al kristen tro, tænkning og forkyndelse: i centrum.

I grunden har korset altid været en udfordring for tanken. Der er pr. definition noget forargeligt ved det.

for dem, der er ofre for andres svigt og ondskab. Tilgivelse og forsoning er ikke at negligere eller bagatellisere synd og ondskab. Korset er det store tegn på, at Gud ikke ser gennem fingre med det onde. Derimod gør han i sin "hellige omsorg" for sine mennesker regnskab med det onde – og tager det selv på sig.⁶

Gud kæmper med Gud

Noget af det mest forargelige er Bibelens beskrivelse af, at Jesus blev forladt af Gud. Råbet "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?" udtrykker mere end en følelse eller oplevelse af afmagt og ensomhed. Det var også udtryk for hans dybe og reelle lidelse. Han var reelt forladt, ja, under Guds vrede, siges det i Bibelen.⁷ Jesus led altså ikke alene *med* mennesker, men *for* og *i stedet* for dem.

Sådan blev det også forstået fx af Kingo: "For min skyld blev du så forladt og af Guds vrede taget fat, at aldrig jeg forlades skal i dødens grumme, dybe dal."⁸ Forvisningen om ikke at blive forladt af Gud er altså knyttet til, at netop dét blev Jesus for os og i vort sted. Regin Prenter har formuleret det rammende: "Han 'regnes' ikke blot som skyldig af Gud i himmelen. Han bliver *faktisk* gjort til synd for os. Han anfægtes derfor også virkeligt."⁹

Her tangeres noget af korsets gåde og langfredags paradoks. Det kan vi tumle med i vores tanker, men det fattes og favnes bedst af troen. For han, der blev forladt, var Guds egen søn og ét med Gud, og selv i anfægtelsen og de dybeste fysiske og sjælelige lidelser på korset var han Guds søn og fast i troen og lydigheden mod sin far.¹⁰

Læren om treenigheden er her afgørende for forståelsen: Gud Fader og Guds Søn er ét. Det er derfor ikke en fremmed, en udenforstående, skylden blev lagt på. Gud lagde altså ikke skylden på en anden, men tog den på sig selv: "I og gennem Jesus Kristus gav Gud sig selv i døden."¹¹ På den baggrund kan man tale om en "spænding i Gud", og at – med ord af Luther – "Gud kæmper med Gud".¹²

Et mysterium, ja – men over for det, som tanken ikke kan lodde dybderne i, bør vi blive stående i stille undren og stadig refleksion. Dybderne i korsets gåde skal med i forkyndelse og undervisning, for de hører med til det absolut centrale i den kristne tro. Her løber mange tråde sammen: Jesus var påskelammet, der døde i folkets sted, og syndebugken, der fik lagt synden på sig. Han var ypperstepresten, der bragte det største offer, nemlig sig selv. Han var hyrden, der gav sit liv for fårene.

Det er noget helt andet, noget meget større og dybere end købmandsregning eller menneskelig logik. Det er guddommelig kærlighed, der rækker langt ud over menneskelig fatteevne. Det var denne gerning, Gud vedkendte sig i og med opstandelsen påskemorgen. Han, der havde levet det fuldkomne liv og givet sig selv som offer, kunne ikke blive i døden (ApG 2,24).

Luthers segl, den kendte Luther-rose, har samme fokus. Det sorte kors i midten markerer, at troen på netop den korsfæstede gør et menneske saligt. Hver gang troen eller forkyndelsen er på vej bort fra dette centrale, må den finde tilbage igen. I Luther-rosen er korset placeret der, hvor det bør være i al kristen tro, tankning og forkyndelse: i centrum. ■

1 Martin Luther: *Store Galaterbrevs-kommentar I*, Credo Forlag 1981, s. 369

2 DDS 193,3

3 Tilsvarende siger Den Augsburgske Bekendelse, at Kristus "ved sin død har gjort fyldest for vore synder" (art. 4)

4 Tanker i denne retning findes hos fx teologen Lars Sandbeck i bogen *De gudsforladtes Gud*, Anis 2012.

5 Ole Modalsli: *Korsets gåte*, Verbum, Oslo 1987

6 Modalsli, s. 94-96

7 Luk 22,37. 1 Kor 5,21. Gal 3,13. Hebr 9,12

8 DDS 191,10

9 Regin Prenter: *Skabelse og genløsning*, G.E.C. Gads forlag 1951, s. 430

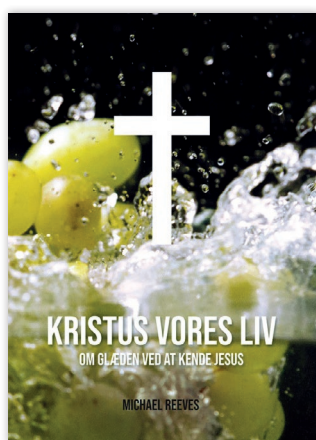
10 Modalsli, s. 118-120

11 Arne Helge Teigen: *Kors og frelse*, 2016, s. 80-81

12 Fredrik Wisløff: *Trosbekendelsen*, Lohse 1981, s. 98-99

Kristus vores liv

BOGANMELDELSE AF INGE BØGEL LASSEN

Kristus vores liv
Om glæden ved at kende Jesus
 Michael Reeves
 Credo Forlag, 2021
 176 sider, kr. 199,95

Denne lille fine og letlæste bog handler om Jesus. Og titlen understreger en dobbeltheden, som også kommer til udtryk i indholdet: At Kristus ønsker at være vores liv, og at vores liv kun får sit fulde indhold i Kristus – sådan som undertitlen også formulerer det: Om glæden ved at kende Jesus.

Jeg var rigtig glad for at læse bogen, og jeg kan bedst anbefale den ved at trække nogle af de – for mig – væsentlige pointer frem.

Bogen er inddelt i 5 kapitler, som på en klar måde leder læseren gennem fortid, nutid og fremtid. Både i forhold til Jesus og i forhold til mennesker.

Gennem bibelcitater og forfatterens udlægning møder vi Jesus fra før skabelsen og gennem GT. Det understreges, at der ikke er nogen Gud i himlen, som er anderledes end Jesus. For han er Gud. Og han er Ordet, som bringer Gud til os i et direkte møde.

Som Guds søn kom Jesus til jorden som menneske – som ”den sidste Adam”. Det kærlige forhold, som Sønnen altid har haft til sin far, bringer han nu til os, så vi kan have fællesskab med Gud. Og som

Jesuglæden gennemstrømmer hele bogen og flytter fokus fra alt det, vi ellers kan være optaget af som kristne.

Faderen fryder sig over sin fuldkomne søn, fryder han sig med velbehag over alle, som er i ham.

Det er denne frihed og Jesuglæde, som gennemstrømmer hele bogen og flytter fokus fra alt det, vi ellers kan være optaget af som kristne. Og uanset hvor værdifulde mange af de emner kan synes, så kan ”selv ’korset’ blive løst fra Jesus, som om ordet i sig selv havde kraft” (s. 10).

Kapitel 4, Liv i Kristus, handler om menneskelivet: At fællesskab med Jesus er målet. Det kristne liv og frelsen kan ikke adskilles, for begge dele handler om ham. Kristus er frelsen, og hellighed handler om at kende ham.

Det sidste kapitel handler om fremtiden. Om Guds riges komme. Og også her er Jesus i centrum. Han er den,

der kommer for at dømme, men hans dom handler om at fjerne al ondskab og uretfærdighed og om at forny skabningen. Den dom er allerede begyndt med dem, som er i Kristus. Og Åndens gerning nu, hvor han gør os mere fuldkomne og mere skønne – får os til at ligne Kristus – bliver afsluttet på den dag.

Michael Reeves skriver, at hans bog sigter efter noget, der er dybere end en ny teknik eller en opfordring til at gøre noget: ”nemlig at betragte Kristus, så han kan blive mere central for dig, sådan at du kan komme til at kende ham bedre, værdsætte ham mere og gå ind i hans glæde.”

Det har jeg oplevet ved at læse bogen. Og efterfølgende har der tilmed været en mærkbar øget bibellæsningsglæde. ■

Se, jeg gør alting nyt

BOGANMELDELSE AF JENS ERIK RASMUSSEN

Se, jeg gør alting nyt

Svend Åge Jacobsen
Luthersk Missions Bibelskoles
Elevforenings Forlag i kom-
mission hos Nyt Livs Forlag
187 sider, kr. 125,-

At en elevforening til stadighed udgiver så bibelfunderede og væsentlige bøger, er udtryk for stadig kontinuitet og fokus på central forkyndelse og er til stor glæde for mig og andre, der engang var elever.

I bogen gennemgår Svend Åge Jacobsen (SÅJ) Johannes' Åbenbaring grundigt, om ikke vers for vers, så hvert afsnit for sig. Bibelversene er citeret i bogen i takt med, at de kronologisk bliver forklaret, hvilket fremmer en udbytterig læsning. En samtidig åben bibel, til brug for overblik og henvisninger, giver det bedste bibelstudium og en bedre oplevelse af indhold og sammenhæng.

Bogen er ikke til lænestols- og hyggelæsning, men forudsætter – om ikke et skrivebord – så motivation og koncentration. Tiden er da til gengæld givet godt ud! For Åbenbaringsbogen er en vigtig, nok vanskelig, men indholdsrig og perspektivrig bog. Som vi har brug for at kende!

SÅJ kender sin bibel. Dermed være ikke sagt, at så kender han det hele og ved besked. Han skriver fx: "Hvordan være præster på jorden, når me-

Bogen er ikke til lænestols- og hyggelæsning, men forudsætter motivation og koncentration.

nigheden er borttrykket? Det synes jeg ikke, er klart." Velgørende ikke at have bombastiske svar på fremtidige forhold, som bibeltro kristne ser forskelligt på, men alene forholde sig til Bibelens tekster.

NT- og GT-tekster kædes i bogen sammen til et hele. Gennem brug af profeternes og salmernes mange forudsigelser åbner bogen for en mere fyldestgørende forståelse af Åbenbaringsbogens dybe indhold.

Både de syv syn, de syv basuner og de syv vredesskåle, det store Babylon og skøgen – og de mange andre billeder – bliver forklaret systematisk og pædagogisk, så budskabet om bruden og brudgommen, det ny Jerusalem og den store fest på den baggrund træder

endnu stærkere frem, ja bryder igennem i tak og lovsang! Også hos mig som læser.

SÅJ formidler stærkt, fra første til sidste kapitel, Åbenbaringsbogens forunderlige tale om Lammet, hvis blod renser fra al synd, og som har sejret og vil sejre.

Jeg har lyst til at læse bogen igen (uden tanke på anmeldelse)! Stadig ikke i lænestolen, gerne med en kop kaffe, men først og fremmest med min bibel åben og med bøn om, at det styrke, gode budskab må stå endnu klarere for mig – at jeg må se mere af, hvem Jesus er og vil være for alle, som midt i al denne verdens uforudsigelighed sætter sin lid til ham og tror ham i alt, hvad han har forudsagt! Også i og med Johannes' forunderlige syn! ■

Glædens symfoni

BOGANMELDELSE AF PETER WESTH JENSEN

Glædens symfoni

*Om bekymring, livsvandring
og kristent natursyn*

Uffe Kronborg

Credo 2021

304 sider, 299,95

Sognepræst Uffe Kronborg har skrevet en interessant og inspirerende bog. Den er ”beregnet til kristen, åndelig læsning, men jeg har samtidig inddraget perspektiver fra musik, litteratur, psykologi og ikke mindst natur – i et personligt forsøg på at integrere glæden i troslivet med det skabte liv,” skriver han i forordet.

Et af Kronborgs ærinder er at vise, at mødet med skønheden i verden – fx i natur og musik – dybest set er et møde med Kristus. Gud vil berøre vores liv og vores sanser gennem musikken, kunsten, naturen, i glæden over fysisk udfoldelse og i erfaringen af hvile og livsrytme.

Forfatteren understreger samtidig, at du kun lærer Gud at kende i hans ord, Bibelen. Men har du mødt ham dér, så vidner alt i naturen om Guds

værk. Så kan man se alt det skønne i verden som Kristi ansigt.

Bogens første hoveddel handler om bekymring og understreger, at bekymring er et grundvilkår som menneske, men også, at vi kan gøre noget ved den. Vi vises hen til glædens kilder. Sorg og glæde følges ad, men vi har altid et valg: Hvilken melodi synger vi livet på?

Bogen gør op med det pietistiske menneskesyn, der fx kommer til udtryk i f.eks. linje i en Brorson-salme: ”Selv er jeg intet værd; hvad Jesus mig har givet, gør mig for Gud så kær.” ”Det er ikke rigtigt,” siger Kronborg, ”at vi kun har vores menneskelige værdi og er elsket i kraft af Jesu forsoningsdød. Vores værdi har vi i kraft af skabelsen: Det er selve gudsforholdet – at vi er villet og elsket af vores skaber – der konstituerer menneskets værdighed.”

Kronborg indrømmer dog også, at ”frelsens virkelighed ikke må ende som terapeutisk mentalhygiejne. Vi må turde fastholde syndens mørke sandheder om os selv.”

Bogens anden del handler

om at mestre livet i troens relation til Gud gennem skiftende erfaring af glæde og sorg, lys og mørke. Her beskrives bl.a. hvilen som en forudsætning for fornyelse. I den forbindelse påpeges det, at stærkt pligtdrevne mennesker skal øve sig i kunsten at lade ting være ugjorte.

Tredje del udfolder *det sakramentale livssyn*. Kronborg argumenterer for, at Bibelen og naturen viser os samme sted hen: til tilbedelsen og lovsangen af Gud. Et sakramentalt livssyn skal hjælpe os til at sammen tænke alt i vores tilværelse.

Bogen er sprogligt elegant og indholdsmæssigt dyb, og jeg kan varmt anbefale den. Den udfordrer from vane-tænkning med mange utraditionelle vinkler.

Jeg synes dog, at forfatteren er unødigt kritisk over for sit eget lutherske arvegods, mens han lancerer rigelig inspiration fra andet kirkeligt hold, hvor hans kritiske distance er mindre. Men man behøver ikke at være enig med forfatteren om alt for at kunne lade sig opbygge af bogens vægtige indhold. Her er virkelig noget til ”lise og trøst for den forsagte ånd.” ■

*Uffe Kronborg vil vise, at mødet
med skønhed i verden dybest set
er et møde med Kristus.*

Læseguide til Gammel Testamente

BOGANMELDELSE AF JAKOB NOER LARSEN

Læseguide til Gammel Testamente

Nicolai Winther-Nielsen
Kolon, 2021
200 sider, kr. 199,95

Nicolai Winther-Nielsens nye bog *Læseguide til Gammel Testamente* er et værk, der er kortere end det værk, det skal kommentere – et ret usædvanligt fænomen i den teologiske verden.

Dette er tilmed på trods af, at de 200 sider på mange måde er den fløde, der er skummet af alle hans år som professor i Gammel Testamente. Den korthed er mulig, da den er skrevet for at give overblik, hvilket naturligvis er på bekostning af detaljegraden. Jeg sidder dog med den fornemmelse, at bogen er balanceret godt mellem overblik og detaljer, så den hverken er uoverskuelig eller for overfladisk.

Målgruppen er ifølge forordet "alle seriøse læsere af GT". Jeg vil mene, at bogen kan læses af de fleste, om end nogle mindre elementer i bogen forudsætter noget teologisk kendskab til bl.a. fagtermer, som den benytter. Det er dog ikke værre, end man kan læse hen over de mere teologiske dele og stadig få det meste med. Enkelte steder optræder hebraiske ord, men de er altid transskriberet, altså skrevet med vores latinske bogstaver,

Bogen er balanceret godt mellem overblik og detaljer, så den hverken er uoverskuelig eller for overfladisk.

og også oversat. Derudover er sproget præcist og kort, hvilket passer godt til bogens fokus, selvom det kan virke lidt stift, hvis man læser mange sider ad gangen.

Stilistisk set er bogen pænt sat op. Den er skrevet i to spalter og har mange små overskrifter med fed, hvilket letter læsningen. Derudover rummer den en del faktabokse, der også er med til at give et overblik. Den kunne dog godt have klaret en ekstra korrekturlæsning, men alt i alt er det en indbydende bog.

Bogen er komponeret ud fra en rammetænkning, hvor den går fra større dele til mindre dele. Det skal forstås på den måde, at den bevæger sig fra

at introducere Gammel Testamente kort til så at gå ned i Mosebøgerne, så Første Mosebog og så derfra ned i en gennemgang af de enkelte kapitler. Dette er med til, at man som læser er holdt godt i hånden gennem bogen.

Teologisk set er bogen et forsøg på at læse Gammel Testaments tekster på deres egne præmisser og i deres eget univers. Dermed er der ikke lagt op til, at den vil behandle nogen særlig rød tråd eller tematik, undtagen når teksterne selv tager en sådan en op.

Jeg har selv haft en stor glæde ved at læse bogen og giver den min klare anbefaling, hvis du vil have et godt overblik over Det Gamle Testamente. ■

Mere inspiration om tro og forkyndelse i en ny tid

HVAD VILLE JESUS SYNES OM IDENTITETSPOLITIK?

Hør en aktuel prædiken, hvor Manuel Vigilius undersøger, hvad Bibelen og Jesus siger om vores tids store fokus på køn, hudfarve og alder.

kortlink.dk/2epsp

VÆRDINIILISMENS GIFT OG MODGIFT

En artikel af Carsten Hjorth Pedersen, der giver et kristent perspektiv på postmodernismen i pædagogisk sammenhæng

kortlink.dk/2epsd

MODERNE SPIRITUALITET OG SAND ÅNDELIGHED

En tankevækkende artikel af Jan Mortensen om, hvordan den nye spiritualitet roder vores ånd og Guds sammen.

kortlink.dk/2epsq

KRISTEN I GRÆNSELANDET

LogosMedia, 2022

184 sider, kr. 149,95

Denne helt nye bog aktualiserer Første Petersbrevs vejledning til de første kristne. En rejseguide, der kan hjælpe os, når vi som kristne skal navigere i livets gråzoner i 2022.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

1. Hvilke særlige behov for samtale, undervisning og forkyndelse medfører tidens postmoderne strømninger efter din opfattelse?
2. Hvordan kan du bidrage til konstruktive samtaler om tro og liv med nogen, der er yngre end dig eller bare tænker anderledes end dig?

UDGIVER:

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Tro og forkyndelse i en ny tid

Vi vil gerne tage forskellige mennesker og forskellige generationer alvorligt og finde ud af, hvor "scoen trykker" i nogle af de brydninger, der opleves i disse år blandt kristne med rødder i missionsforeningerne, måske ikke mindst mellem unge og knap så unge.

Vores tid og kultur er præget af, at man selv må finde svarene på det meste. Klare dogmer og etik står ikke i høj kurs, men det gør autenticitet, erfaringer og bekræftelse derimod. Det påvirker tilgangen til Bibelen, fokus i trosliv og forkyndelse og meget mere.

Derfor ser vi på, hvordan den postmoderne tilgang har nogle relevante udfordringer til den modernistiske tilgang (og den modne generation). Samtidig vil vi skitsere, hvordan klassisk kristen tro og etik udfordrer tidens relativisme.

Hvordan kan vi overdrage det evigtgyldige evangelium til en ny kultur og en ny generation?

Hvordan formidler vi bibeltillid i en tid, hvor alt er til fortolkning?

Hvordan kan vi formidle selvværd, syndserkendelse og et bibelsk billede af Jesus som frelser i en skamkultur?

FOTO: JCOMP

*Korset er stedet, hvor mennesker
må slippe selv den største skyld og
den dybeste skam, fordi en skyldfri
led i alle skyldiges sted.*

KRISTIAN S. LARSEN SIDE 33

*Den kristne kirke er i
dag verdenshistoriens
suverænt største og
vigtigste bevægelse.*

**MANUEL VIGILIUS
SIDE 27**